

Łukasz Jakubowski, Anna Tatar
Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ”

JAK POLICZYĆ NIENAWIŚĆ? HEJTERZY O UKRAIŃCACH

Grzegorz Braun na Twitterze: „#S” x +

https://twitter.com/GrzegorzBraun_/status/1563097876737118209

← Tweet

 **Grzegorz Braun** ✓
@GrzegorzBraun_

[#StopUkrainizacjiPolski](#) - najbardziej popularny hasztag w polskich interneciech ;-)
To dobra wiadomość, że Konfederacja [@KoronyPolskiej](#), trafnie rozpoznając polityczną rzeczywistość, jednocześnie trafia w główny nerw nastrojów społecznych [#ŻebyPolskaByłaPolska](#)

Janusz Korwin-Mikke na Twitterze: x +

https://twitter.com/JkmMikke/status/1602331968531824642

← Tweet

 **Janusz Korwin-Mikke** ✓
@JkmMikke

Czasem słyszę: "Jak Pan popiera Rosję, to niech Pan tam jedzie". Otóż to nie ma ze sobą NIC wspólnego! Nawet gdyby w Rosji było okropnie i panowało tam ludożerstwo byłbym za dobrymi stosunkami z Rosją, bo boję się rosnącej w potęgę Ukrainy i chcę za jej plecami mieć sojusznika.



Warszawa, luty 2023

WPROWADZENIE

Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” przeprowadziło badanie na temat mowy nienawiści w internecie wobec uchodźców z Ukrainy. W analizie tej użyto platformy SentiOne Listen, który wykorzystuje sztuczną inteligencję do monitorowania publicznych wypowiedzi w sieci. Uzyskane rezultaty zostały przedstawione w opracowaniu „Jak policzyć nienawiść? Hejterzy o Ukraińcach”.

Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” i firma SentiOne podpisały porozumienie o współpracy 1 grudnia 2022 roku. Zakłada ono wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji do zbadania skali problemu ksenofobicznej mowy nienawiści w internecie, zwłaszcza w kontekście trwającej wojny przeciwko Ukrainie. Pozwoli to na podejmowanie kolejnych działań ograniczających propagowanie tego typu treści w sieci.

Badanie obejmowało treści opublikowane w minionym roku (od 24 lutego 2022 do 2 lutego 2023) w mediach społecznościowych (na Facebooku i Twitterze) na profilach należących do trzech skrajnie prawicowych kanałów (telewizji internetowych): wRealu24, Mediów Narodowych i eMisja.tv. W opracowaniu uwzględniono ponadto treści zamieszczone na profilach partii Konfederacja, jak również trzech liderów tego środowiska: Grzegorza Brauna, Krzysztofa Bosaka i Janusza Korwin-Mikkego. O wyborze akurat tych profili do analizy zdecydowały duże zasięgi publikowanych przez nie przekazów.

Profile Grzegorza Brauna:



Profil Krzysztofa Bosaka:

Podsumowanie zasięgu



24.02.2022 - 02.02.2023

Krzysztof Bosa...

~44mln

WSZYSTKIE

~36tys

POZYTYWNE

~6mln

NEGATYWNE



-

STRONY
INTERNETOWE

~44mln

SOCIAL MEDIA

W PODZIALE NA ŹRÓDŁA

-

FACEBOOK

-

INSTAGRAM

~44mln

TWITTER

-

TIKTOK

-

VIDEO

-

RECENZJE

-

PORTALE

-

FORA

-

BLOGI

Profil Janusza Korwin-Mikkego:

Podsumowanie zasięgu



24.02.2022 - 02.02.2023

Janusz Korwin-...

~68mln

WSZYSTKIE

~10tys

POZYTYWNE

~14mln

NEGATYWNE



-

STRONY
INTERNETOWE

~68mln

SOCIAL MEDIA

W PODZIALE NA ŹRÓDŁA

-

FACEBOOK

-

INSTAGRAM

~68mln

TWITTER

-

TIKTOK

-

VIDEO

-

RECENZJE

-

PORTALE

-

FORA

-

BLOGI

Wśród najczęściej rozpowszechnianych treści, podsycających niechęć wobec uchodźców, znalazły się antyukraińskie i antysemityczne teorie spiskowe (o rzekomej „ukrainizacji” Polski, powstawaniu „Ukropolu” czy „Ukropolinu” zdominowanego przez Ukraińców i Żydów) i fałszywe informacje (o rzekomych przywilejach dla uchodźców kosztem Polaków w każdej sferze życia). Autorzy wpisów w pełen manipulacji sposób wykorzystywali też tragiczne wydarzenia z historii, by przedstawiać uchodźców z Ukrainy jako ludzi okrutnych i groźnych, a tym samym wzbudzać wobec nich wrogość.

Według danych wygenerowanych za pomocą platformy SentiOne Listen w ciągu ostatnich 12 miesięcy w polskim internecie pojawiło się 397 990 antyukraińskich wypowiedzi, które miały około 547 mln odsłon. Najpopularniejsze ksenofobiczne hasła to „ukrainizacja” i powiązany z nią hashtag „#stopukrainizacjiPolski” (11 276 wzmianek, 11 619 123 odsłon), dalej: „banderowcy”, „banderyzm” i „banderyzacja” (5162 wzmianek, 3 373 659 odsłon) oraz „Ukropol”/”Ukrpol” (684 wzmianek, 727 011 wyświetleń).

- „Byliśmy zaskoczeni, na jaką skalę może rozpowszechnić się mowa nienawiści. Oto niecałe 200 wpisów na Facebooku i Twitterze wywołuje reakcję w postaci tysięcy komentarzy i udostępnień, a treści te docierają do ponad siedmiu i pół miliona odbiorców (tyle mają odsłon). To akurat przypadek Konfederacji” – mówi współautorka opracowania, dr Anna Tatar. – „Rekordzistą okazuje się Janusz Korwin-Mikke. Według naszego badania antyukraińskie treści zamieszczone na jego twitterowym profilu wygenerowały ponad 14 milionów odsłon. Jak wskazują wyniki sondaży, wśród Polaków spada akceptacja dla obecności uchodźców wojennych z Ukrainy. Obecnie jest ona najniższa od 24 lutego 2022 roku, choć nadal 67 proc. ankietowanych wyraża zgodę na przyjmowanie uchodźców”¹. - „Spodziewamy się, że wraz z datą 24 lutego antyukraińskie narracje przybiorą tylko na sile” – mówi współtwórca raportu Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ”, Łukasz Jakubowski.

Już 6 kwietnia 2022 roku Stowarzyszenie opublikowało raport pt. „Zachowajmy solidarność z uchodźcami” o przypadkach dyskryminacji i mowy nienawiści wobec Ukraińców, uchodźców i mniejszości narodowych w Polsce w kontekście trwającej wojny². W styczniu 2023 Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” opublikowało raport poświęcony mowie nienawiści, a także antysemitycznym i antyukraińskim teoriom spiskowym propagowanym na kanale Media Narodowe Roberta Bąkiewicza³. Po publikacji raportu kanał został usunięty przez YouTube⁴.

¹ <https://forsal.pl/swiat/ukraina/artykuly/8662406,akceptacja-polakow-uchodzczy-ukraina.html>

² <https://www.nigdywiecej.org/komunikaty/rok-2022/4822-zachowajmy-solidarno%C5%9B%C4%87-z-uchod%C5%BAcami-raport-o-dyskryminacji>

³ https://www.nigdywiecej.org/docstation/com_docstation/172/media_narodowe_raport_stowarzyszenia_nigdy_wiecej.pdf

⁴ <https://www.nigdywiecej.org/komunikaty/rok-2023/5035-raport-o-nienawi%C5%9Bci-w-mediach-b%C4%85kiewicza> ; <https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,29430846,youtube-skasowal-telewizje-roberta-bakiewicza-zniknel-y-nagrania.html> ; <https://www.newsweek.pl/polska/spoleczenstwo/youtube-wylaczyl-media-narodowe-w-obronie-narodowcow-stanal-zbigniew-ziobro/m7tygb6>

Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” jest powstałą w 1996 roku niezależną organizacją antyrasistowską, która prowadzi „Brunatną Księgę” – dokumentację zdarzeń na tle ksenofobicznym i antysemitycznym⁵. Jako pierwsza organizacja pozarządowa w Polsce zainicjowała kampanię przeciwko mowie nienawiści w internecie „R@cism-Delete”, uczestniczy w projektach Get The Trolls Out i Safenet⁶. Jest członkiem międzynarodowych sieci International Network Against Cyber Hate (INACH) oraz Global Alliance Against Digital Hate and Extremism (GADHE).

Dane kontaktowe Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ”:

tel.: 601 360 835

e-mail: redakcja@nigdywiecej.org

www.nigdywiecej.org

facebook.com/Respect.Diversity

www.twitter.com/StowNIGDYWIECEJ

www.linkedin.com/company/never-again-association

⁵ <https://www.nigdywiecej.org/brunatna-ksiega>

⁶ <https://www.nigdywiecej.org/en/projects/get-the-trolls-out> ; <https://www.nigdywiecej.org/en/projects/safenet>

W niniejszym opracowaniu przeanalizowane zostały za pomocą narzędzia SentiOne Listen antyukraińskie treści, które pojawiły się w internecie od lutego 2022 do lutego 2023 roku, a więc w ciągu całego roku trwającej wojny. Na podstawie zgromadzonych danych ustalono, że najwięcej treści o takim charakterze zostało opublikowanych na Facebooku i Twitterze, stąd to właśnie te dwie platformy społecznościowe są przedmiotem omówienia. Kierując się kryterium popularności treści (ich zasięgów), autorzy zdecydowali o przeanalizowaniu następujących profili: wRealu24, Mediów Narodowych i eMisja.tv (czyli profili należących do trzech skrajnie prawicowych kanałów/telewizji internetowych), a także profili partii Konfederacja oraz trzech liderów tego środowiska: Grzegorza Brauna, Krzysztofa Bosaka i Janusza Korwin-Mikkego.

W opracowaniu przedstawione zostały główne antyukraińskie treści publikowane na każdym z powyższych profili. Dla większej czytelności autorzy raportu podzielili wyodrębnione treści na krótkie bloki tematyczne/wątki i dokonali ich omówienia w dwojaki sposób: prezentując dane liczbowe na temat ich wyświetleń, jak i zamieszczając krótkie opisy wyjaśniające społeczny, historyczny i językowy kontekst treści uznanych za propagujące niechęć czy nienawiść wobec Ukraińców. Wśród słów kluczowych monitorowanych przez narzędzie SentiOne Listen zostały uwzględnione: „banderyzacja”, „banderyzm”, „Niebiańska Jerozolima”, „okrucieństwo Ukraińców”, „przesiedlenia”, „przywileje”, „stop ukrainizacji Polski”, „ukrainizacja”, „Ukropol”, „Ukropolin” czy „Ukrpol”.

W omówieniu poszczególnych profili uwzględniono statystyki dotyczące między innymi tego, ile łącznie pojawiło się treści dotyczących danego tematu/wątku oraz łącznie treści antyukraińskich na danym profilu; ile było wpisów autorskich, a ile wzmianek wygenerowanych przez te wpisy (w tym komentarzy czy udostępnień); ile dane treści miały wyświetleń i dodatkowo – w jakich miesiącach osiągały najwięcej odsłon. Podano również najpopularniejsze wpisy zamieszczone na profilach.

Opracowanie zawiera wiele cytatów omawianych treści, co w połączeniu z prezentowanymi danymi liczbowymi pozwala na refleksję o skali i społecznych konsekwencjach propagowania nienawiści w internecie.

WREALU24 MARCINA ROLI

Skrajnie prawicowy kanał YouTube wRealu24 (telewizja internetowa) został założony przez Marcina Rolę, byłego rzecznika prasowego ruchu Kukiz'15, kandydata z ramienia tej formacji w wyborach do Sejmu w 2015 roku (nie uzyskał mandatu). Na kanale tym publikowane były materiały video o charakterze mowy nienawiści: antysemickim, ksenofobicznym, homofobicznym, propagujące teorie spiskowe między innymi na temat szczepień i pandemii COVID-19 oraz antyukraińskie i propagujące elementy dezinformacji i wojennej propagandy putinowskiej. W lipcu 2022 roku Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” przekazało platformie YouTube raport na temat mowy nienawiści na kanale wRealu24. W sierpniu kanał Roli został usunięty przez YouTube z powodu wielokrotnego łamania regulaminu.

W grudniu 2021 roku Rola założył również własną stronę o nazwie BanBye⁷. To platforma stworzona przez ten sam zespół, który tworzył kanał wRealu24 na YouTube, i która wciąż emituje

⁷ <https://banbye.com/>

audycje pod szyldem – zbanowanego przez YT – kanału wRealu24. Przez kilkanaście miesięcy Rola udostępniał na swoim kanale na YouTube premiery filmów dostępnych później w zakładce „na żywo” kanału, zaś na tych nagraniach w pewnym momencie zamiast właściwej ścieżki audio – włączał się komunikat odsyłający widzów do strony BanBye: „Droży widzowie, bardzo przepraszamy za wszelkie niedogodności, ale ze względu na ryzyko utraty kanału program jest dostępny wyłącznie na platformie bez cenzury BanBye.com, link znajdą państwo w opisie oraz w komentarzach pod filmem”. Takie działanie było celowym obchodzeniem blokady nałożonej przez YouTube na kanał wRealu24, dzięki któremu kanał ten kontynuował swoją działalność, a Rola propagował go na YouTube. W lutym 2023 roku platforma YouTube usunęła kanał Marcina Roli z powodu naruszeń regulaminu.

Od grudnia 2018 roku wRealu24 ma studio w warszawskim budynku PAST-y, symbolu Powstania Warszawskiego, znajdującego się tuż przy granicy dawnego getta warszawskiego. Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” wielokrotnie protestowało przeciwko wykorzystywaniu tego gmachu do głoszenia nienawistnych treści przy bierności władz stolicy⁸.

W skład redakcji telewizji internetowej wRealu24 są Piotr Szlachtowicz, Krzysztof Lech Łuksza oraz Karol Plewa (od maja 2022 roku, wcześniej pracował w Mediach Narodowych Roberta Bąkiewicza). Z redakcją był też związany Paweł Zdziarski (lider skrajnie prawicowego Stowarzyszenia „Wspólnota i Pamięć”). Na antenie wRealu24 stałymi gośćmi są publicyści i politycy znani z propagowania treści antyukraińskich czy antysemitów, między innymi: Wojciech Sumliński (współautor książek z cyklu „Powrót do Jedwabnego”, w których negowana jest prawda historyczna o pogromie antyżydowskim w Jedwabnem z 1941 roku), Stanisław Michalkiewicz (publicysta tygodnika „Najwyższy Czas!”) czy dr Lucyna Kulińska (wykładowczyni na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, w 2019 startowała z listy Konfederacji w wyborach do Parlamentu Europejskiego i do Sejmu). Ponadto na antenie wRealu24 występują posłowie Konfederacji, przede wszystkim Grzegorz Braun i Krzysztof Bosak. Telewizja internetowa wRealu24 publikuje treści nie tylko na portalu BanBye, ale również na Facebooku oraz Twitterze. Głównie zamieszczane są treści prezentujące poszczególne audycje i wywiady z gośćmi.

a) „ukrainizacja” Polski

Wedle danych dostarczonych za pomocą narzędzia SentiOne Listen można stwierdzić, że najczęściej komentowanym zagadnieniem na antenie wRealu24 (i we wpisach zamieszczanych w mediach społecznościowych należących do tej telewizji) jest tzw. „ukrainizacja” Polski. To teoria spiskowa, zgodnie z którą Polską miałby zawładnąć Ukraińcy. Jednym z głównych powodów „ukrainizacji” miałyby być udzielanie pomocy uchodźcom i przyjmowanie ich do Polski.

Najpopularniejszy wpis na ten temat ukazał się na facebookowym profilu wRealu24 i zawierał zapowiedź programu Piotra Szlachtowicza dotyczącego rzekomej utraty suwerenności i trwającej „ukrainizacji” Polski (post z 16 maja). Gościem programu był polski mistrz karate Tomasz Puzon. W audycji „Tracimy suwerenność! Ukrainizacja Polski trwa w najlepsze!” Szlachtowicz i Puzon rozpowszechniali fałszywe informacje o tym, że uchodźcy z Ukrainy miałby być traktowani lepiej niż Polacy⁹. Podczas rozmowy nazwali też flagę Ukrainy „szmatą”.

⁸ <https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,24386110,nienawisc-saczy-sie-z-historycznego-budynku-past-y-nadaje-stamtad.html> ; <https://www.rp.pl/wydarzenia/art1395481-skrajna-prawica-pokochala-past-e>

⁹ https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=543755503800596

Wśród najpopularniejszych postów na Facebooku telewizji wRealu24 znalazła się również informacja o audycji dotyczącej „ukrainizacji” szkół (z 18 maja), wpis ten miał tytuł: „SKANDAL! Ukrainizacja polskich szkół! Przybysze nie chcą uczyć się jęz. polskiego!”¹⁰. Program prowadził Piotr Szlachetowicz, który gościł dwie przedstawicielki Stowarzyszenia „Nauczyciele dla wolności”. W audycji tej obie działaczki stwierdziły, że dzieci z Ukrainy miałyby być faworyzowane względem polskich oraz krytykowały eksponowanie w szkołach barw Ukrainy (na znak solidarności z zagrożonym w wojnie krajem). Potępiały też przyjmowanie dzieci ukraińskich do polskich szkół.

W innym wpisie na Facebooku (z 28 września) pojawiło się kategoryczne stwierdzenie, że „ukrainizacja RP stała się faktem”¹¹. We vlogu dostępnym na platformie BanBye pod tytułem „PILNE! Znany polityk ujawnia fakty ws. Ukraińców w Polsce?! Ukrainizacja RP stała się FAKTEM? KTO NA TYM ZARABIA? [...]” Marcin Rola rozprawiał, odwołując się do słów prezydenta Przemysła, o „zorganizowanych grupach uchodźców” występujących po świadczenia socjalne¹². Szerzył też teorie, wedle których pomoc dla uchodźców miałaby być powodowana szantażem ze strony ukraińskiej.

Z kolei na Twitterze telewizji wRealu24 najpopularniejszy był wpis (z 21 listopada) na temat programu z udziałem Lucyny Kulińskiej prowadzonego przez Piotra Szlachetowicza: „Nie dobra mówić o Wołyniu? Melnyk wiceministrem ukraińskiego MSZ! Ukrainizacja Polski! L. Kulińska”¹³. Rozmówcy potępił wywieszanie ukraińskich flag na budynkach oraz powielili fałszywą informację na temat rzekomego zdemolowania mieszkania w Krakowie przez uchodźców z Ukrainy w ramach protestu przeciwko eksmisjom. Doniesieniom tym zaprzeczył rzecznik prasowy Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie. Inny popularny wpis (z 23 listopada) na Twitterze dotyczący „ukrainizacji” odsyłał do audycji pt. „Ukrainizacja Polski na całego! Kłamstwa premiera i drożyzna na całego! [...]”¹⁴. W programie prowadzonym przez Piotra Szlachetowicza pojawiły się wątki powielające teorię spiskową o „przesiedlaniu” uchodźców (taką przeświadczenia przedstawił gość audycji, Ryszard Zajączkowski).

Temat „ukrainizacji” był niezwykle popularny na profilach na Facebooku i Twitterze należących do telewizji internetowej wRealu24. Wszystkich wzmianek na obu portalach społecznościowych ukazało się 183, z czego 127 na Twitterze. Najwięcej publikacji ukazało się w lipcu (57) oraz listopadzie (45), niewiele mniej we wrześniu (35). Ogólny zasięg tych treści to 598 337 wyświetleń, z czego 524 350 odsłon było na Facebooku. Najbardziej popularne treści były publikowane w maju (224 810 odsłon), listopadzie (135 664) i we wrześniu (113 805).

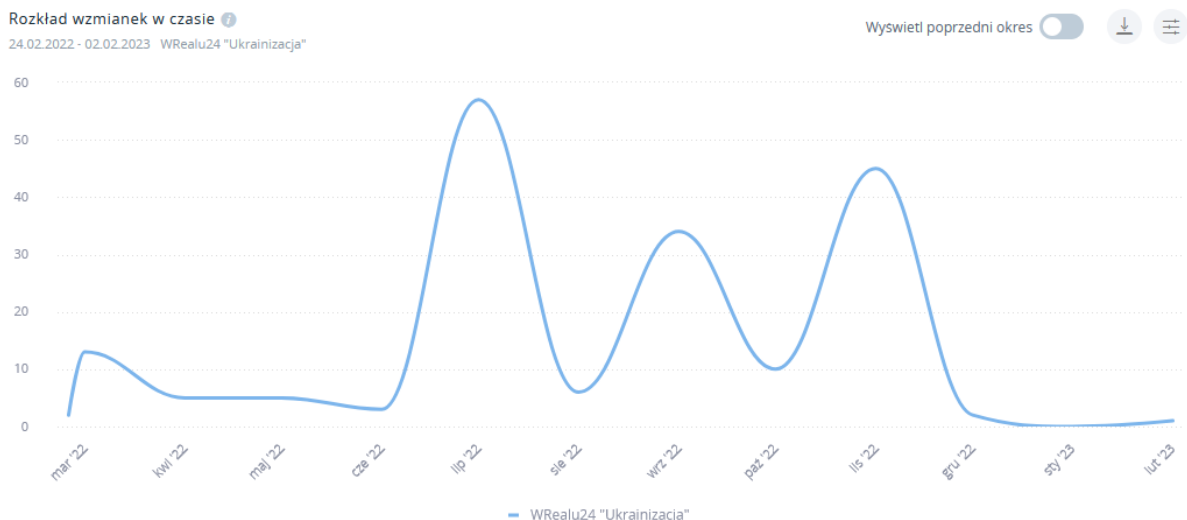
¹⁰ https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=1171392526989802

¹¹ <https://www.facebook.com/418214970313194/posts/502925871842103>

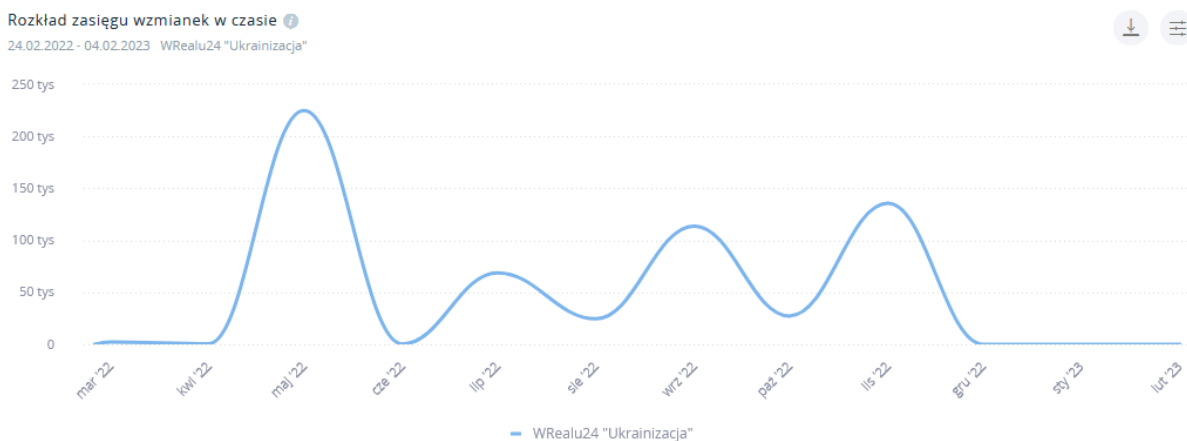
¹² <https://www.facebook.com/418214970313194/posts/502473718553985>

¹³ https://twitter.com/wrealu24_pl/status/1594744955393687563

¹⁴ https://twitter.com/wrealu24_pl/status/1595416391028559872



Wykres nr 1: Liczba wzmianek na temat „ukrainizacji” w social mediach należących do wRealu24



Wykres nr 2: Liczba wzmianek na temat „ukrainizacji” z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach należących do wRealu24

b) „Ukropol” / „Ukrpol”

Na profilach prowadzonych przez telewizję wRealu24 jedną z najczęściej powielanych ksenofobicznych teorii spiskowych jest ta o „Ukropolu” / „Ukrpolu”. Przedstawia ona wizję Polski jako kraju zagarniętego przez Ukrainę, pozbawionego swojej suwerenności i tożsamości narodowej. Najwięcej wzmianek na temat „Ukropolu” ukazało się na Facebooku. Najpopularniejszy wpis z tym określeniem (z 9 maja) odsyłał do programu z dr Lucyną Kulińską: „Czy to już UKRPOL? Czy rząd chce poświęcić pamięć pomordowanych na Wołyniu? L. Kulińska”¹⁵. O „Ukrpolu” dyskutowali również redaktorzy Piotr Szlachetowicz i Paweł Zdziarski (publikacja z 23 maja), w zapowiedzi audycji znalazło się wyrażenie „UkrPol nadchodzi?”¹⁶. To niejedynie programy w maju poświęcone tej kwestii. Post (z 19 maja) odsyłał do audycji Piotra

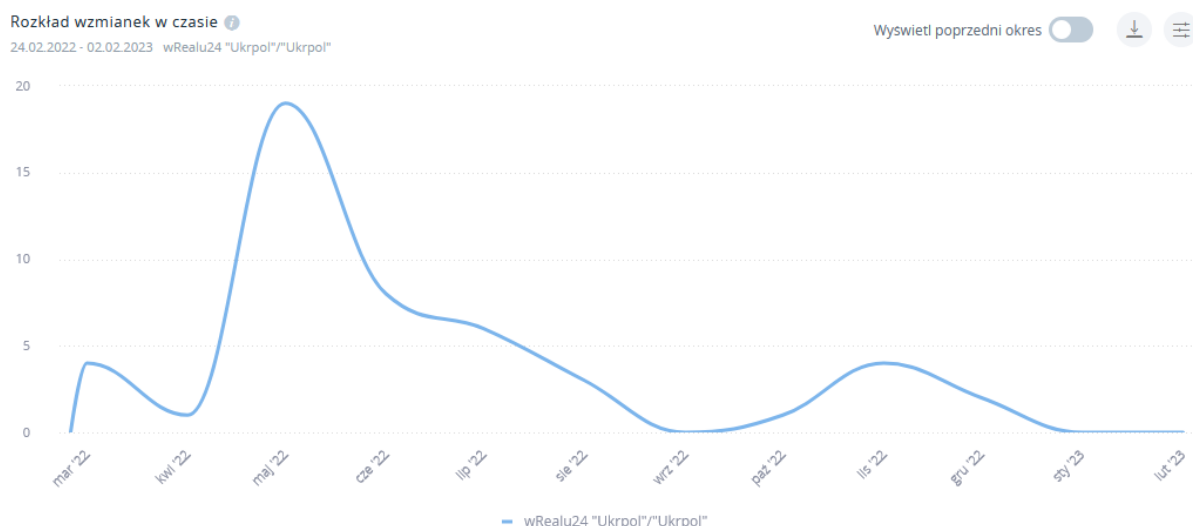
¹⁵ https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=528150338963744

¹⁶ https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=546175543740008

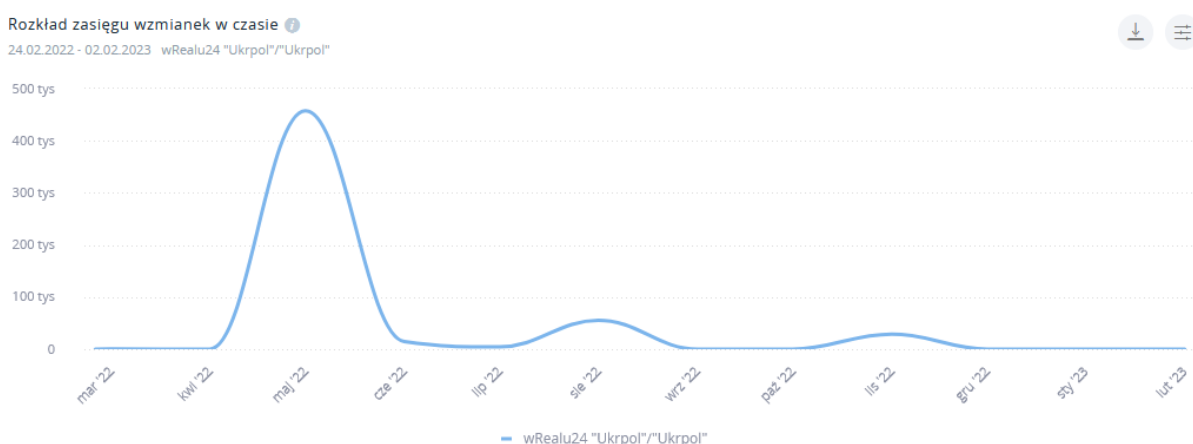
Szlachtowicza z udziałem Marka Majchera z portalu czujny.pl: „Walka o flagę w Bielsku-Białej! Czy to już naprawdę UKRPOL?”¹⁷. Obaj rozmówcy używali antyukraińskiej retoryki.

Na Twitterze natomiast najpopularniejszy wpis (z 28 czerwca) dotyczył audycji z udziałem posła Konfederacji Grzegorza Brauna: „PILNE! Braun UJAWNIA fakty ws. «UKROPOLU», Morawieckiego, WOŁYNIA”¹⁸. Dużym zainteresowaniem odbiorców cieszyły się również tweety odsyłające do (opisanych powyżej) audycji z dr Lucyną Kulińską o „Ukrpolu”¹⁹.

Telewizja wRealu24 zamieściła 11 wpisów, z czego 9 na Facebooku dotyczących „Ukropolu / Ukrpolu”. Łącznie z wpisami wRealu24 oraz innych użytkowników pojawiło się 48 wzmianek z tym wyrażeniem, z czego 38 na Facebooku. Najwięcej takich treści pojawiło się w maju (19). Treści te cieszyły się dużą popularnością i wygenerowały aż 562 488 wyświetleń (w większości na Facebooku: aż 562 235). Największą liczbę odbiorców miały treści prezentowane w maju (457 633 wyświetlenia).



Wykres nr 3: Liczba wzmianek na temat „Ukropolu”/„Ukrpolu” w social mediach należących do wRealu24



Wykres nr 4: Liczba wzmianek na temat „Ukropolu”/„Ukrpolu” z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach należących do wRealu24

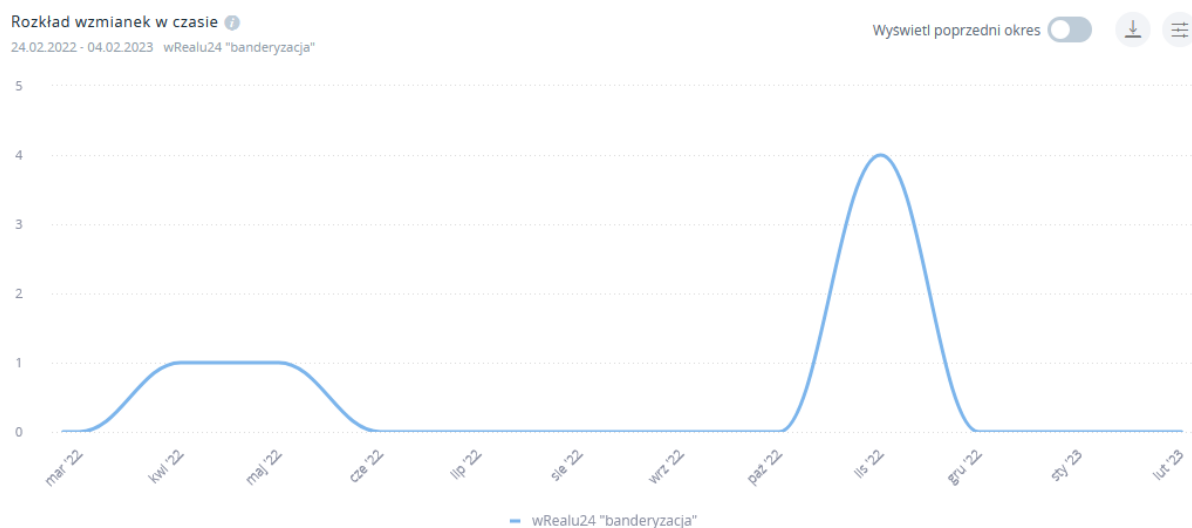
¹⁷ https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=321242056831866

¹⁸ <https://www.facebook.com/418214970313194/posts/432629508871740>

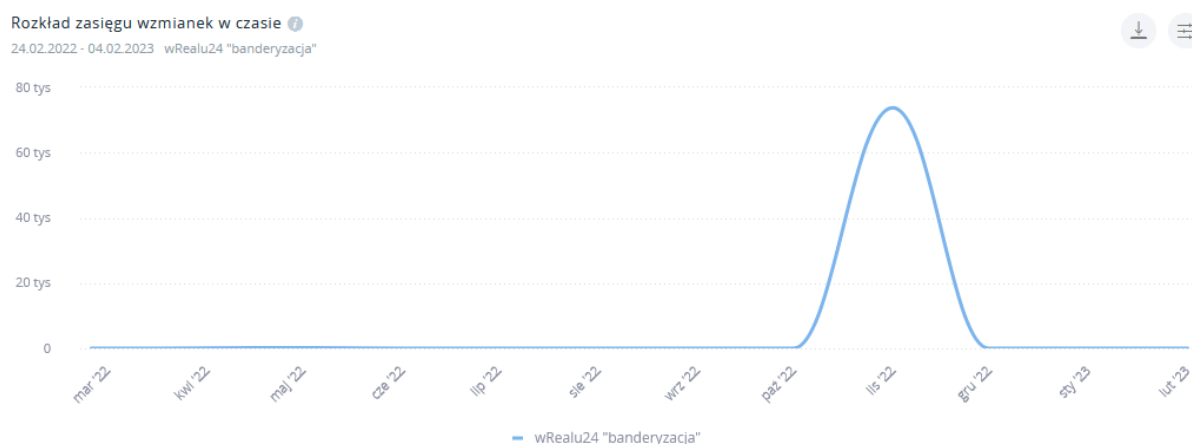
¹⁹ https://twitter.com/wrealu24_pl/status/1523660448616566784

c) „banderyzacja” Polski

W audycjach i na profilach wRealu24 ukazywały się też treści, w których wykorzystywano zbrodnię wołyńską z lat 1943-1945 do wzbudzania nienawiści wobec współczesnych Ukraińców. Popularne stało się określenie „banderyzacja” (na podobieństwo „ukrainizacji”) utworzone od nazwiska Stepana Bandery, przywódcy Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (OUN) kierującej Ukraińską Powstańczą Armią (UPA). Na przykład na Facebooku udostępniono (23 listopada) wpis do vloga Marcina Roli: „PILNE! Bezpлатne mieszkania dla Ukraińców w Polsce?! Zełenski PRZEPROŚ i WYPŁAĆ odszkodowania! Już nie ukrainizacja a BANDERYZACJA Polski?! CO TU SIĘ WYRABIA” (wpis został w sumie opublikowany 3 razy na Facebooku: dwa wpisy z 23 listopada i jeden z 27 listopada)²⁰. W nagraniu pojawiły się treści antyukraińskie, Rola krytykował pomoc organizowaną dla uchodźców, a także mówił o „okradaniu” polskiego budżetu. Wzmianki te łącznie z komentarzami użytkowników miały 74 04 odsłon na Facebooku, materiały z listopada osiągnęły 73 787 wyświetleń.



Wykres nr 5: Liczba wzmianek na temat „banderyzacji” w social mediach należących do wRealu24



Wykres nr 6: Liczba wzmianek na temat „banderyzacji” z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach należących do wRealu24

²⁰ <https://www.facebook.com/418214970313194/posts/554526966681993>

d) „przesiedlanie” Ukraińców do Polski i „Niebiańska Jerozolima”

Do najbardziej kuriozalnych i szkodliwych antysemickich teorii spiskowych propagowanych przez kanał wRealu24 należy ta o „Niebiańskiej Jerozolimie”, wedle której Żydzi z Izraela planują zasiedlić tereny południowo-wschodniej Ukrainy. W takim ujęciu winę za wybuch wojny rzekomo ponoszą właśnie Żydzi. Teoria ta była propagowana między innymi przez Marcina Rolę, założyciela kanału wRealu24, w trakcie spotkania w Legnicy (17 marca). Audycja była transmitowana na platformie BanBye. Ponadto o „Niebiańskiej Jerozolimie” mówił Wojciech Sumliński w audycji „PILNE! (NIE)NASZA WOJNA? Sumliński UJAWNIA fakty ws. Ukrainy!? Dużo złych informacji dla Polski”, powołując się na materiał Leszka Pietrzaka. Sumliński stwierdził, że uzyskał pewne „poszlaki” mające dowodzić prawdziwości tej teorii²¹.

Redakcja wRealu24 promowała również (bardzo podobne w wydźwięku do teorii o „Niebiańskiej Jerozolimie”) teorie spiskowe dotyczące celowego „przesiedlania” obywateli Ukrainy do Polski. Takie treści ukazywały się od początku wybuchu wojny. Na przykład w programie (z 14 marca) prowadzonym przez Krzysztofa Lecha Łukszę i Piotra Szlachtowicza drugi z redaktorów mówił o „kontrolowanym przesiedleniu”²². W rozmowie obaj używali też określenia „Ukrpol” i „Polukr”, a także twierdzili, że Polacy są dyskryminowani kosztem Ukraińców. Na swoich profilach telewizja wRealu24 zamieściła w sumie 3 takie wpisy z użyciem określenia „przesiedlenie”, w tym 2 na Facebooku. Na profilach społecznościowych najpopularniejszy był wpis (z 25 sierpnia) odsyłający do audycji, której gościem był poseł Konfederacji Grzegorz Braun: „PILNE! Braun UJAWNIA nowe fakty ws. przesiedlenia Ukraińców do Polski?! Co oni planują?!”²³. Temat ten wzbudził duże zainteresowanie, ponieważ łącznie pojawiło się 323 wzmianek o tej teorii, w tym 313 na Facebooku. Najwięcej treści o rzekomym „przesiedlaniu” Ukraińców pojawiło się w marcu (151). Łącznie zasięg wszystkich wzmianek wynosił 133 276 odsłon, w tym 102 971 na Facebooku. Szczyt popularności dało się zauważyć w sierpniu – pojawiło się wówczas 78 591 wyświetleń.

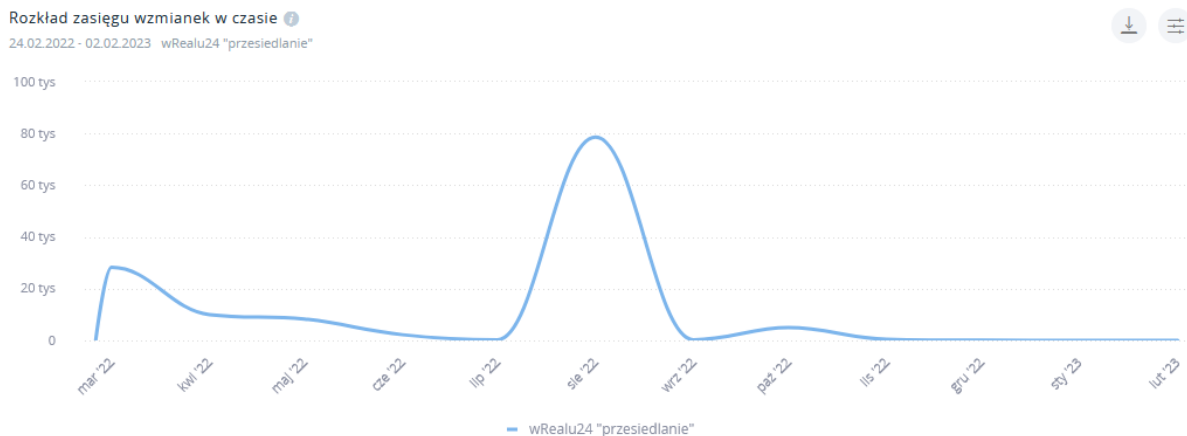


Wykres nr 7: Liczba wzmianek na temat „przesiedlania” obywateli Ukrainy do Polski w social mediach należących do wRealu24

²¹ <https://www.facebook.com/wRealu24pl/videos/1177647959661017>

²² <https://www.facebook.com/wRealu24pl/videos/497566818481623>

²³ <https://www.facebook.com/wRealu24pl/videos/998703147753626>



Wykres nr 8: Liczba wzmianek na temat „przesiedlania” obywateli Ukrainy do Polski z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach należących do wRealu24

e) „przywileje” dla Ukraińców

W programach i na profilach wRealu24 często publikowane były treści dotyczące rzekomego „uprzywilejowania” Ukraińców kosztem Polaków. Bardzo popularny był wpis przekierowujący do audycji (z 8 marca) z udziałem posła Konfederacji Grzegorza Brauna prowadzonej przez Marcina Rolę pt. „Braun OSTRO o przywilejach dla uchodźców, Bezkarności+, wojnie na Ukrainie”²⁴. Braun powiedział m.in.: „Czy to się godzi, żeby obywatel polski był obywatelem gorszego sortu? Czy to się godzi, żeby Polacy byli obywatelami drugiej kategorii we własnym kraju? [...] Setki tysięcy, dzisiaj już ponad milion, w perspektywie następnych tygodni następne miliony ludzi [uchodźców], którzy zmieniają, nazwijmy to krajobraz kulturowy w Polsce, już zmienili”. Z dużym odzewem spotkał się także facebookowy wpis (z 14 marca) odsyłający do programu prowadzonego przez Rolę „PILNE! Szokujące przywileje dla uchodźców! A gdzie Polacy? USA ma swoje MiGI-29 i się nie chwali?”²⁵, jak również wpis (z 9 czerwca) przekierowujący do audycji „Ukraińcy UPRZYWILEJOWANI w Polsce?! Kibice IDĄ NA WOJNĘ z PiS?!” prowadzonej przez Rolę.

Na antenie, a także na facebookowym i twitterowym profilu telewizji wRealu24 ukazały się 129 negatywnych treści na temat Ukraińców, uchodźców i państwa ukraińskiego. Łącznie wraz z komentarzami, udostępnieniami i retweetami innych użytkowników pojawiło się 1944 negatywnych wzmianek, a najwięcej z nich opublikowano na Facebooku (1601). Najwięcej wzmianek pojawiło się w marcu (594), a także w maju (319) oraz kwietniu (306). Wszystkie te treści wygenerowały 4 254 947 odsłon, w tym większość na Facebooku 3 974 918. Do największej liczby odbiorców dotarły treści z marca (1 508 844).

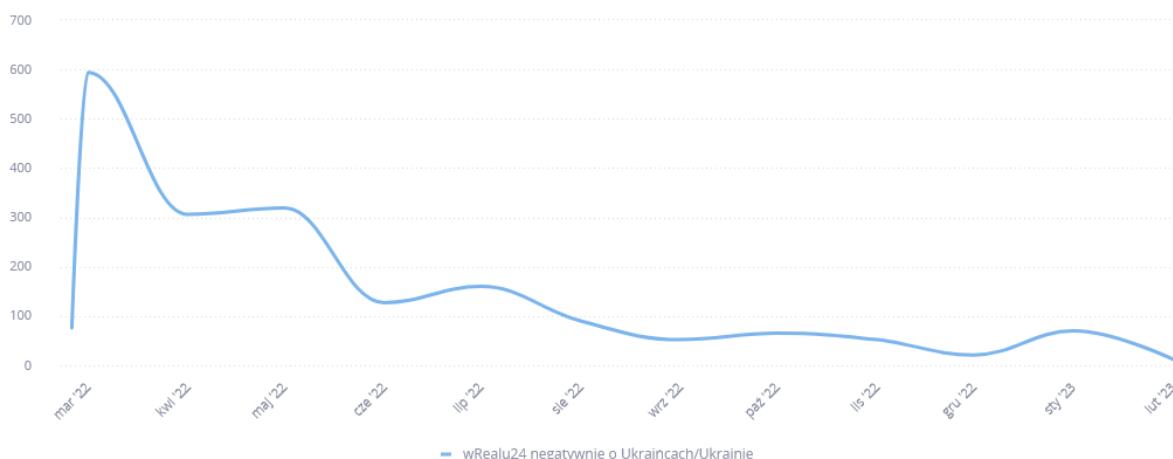
²⁴ <https://www.facebook.com/wRealu24pl/videos/438935407916393>

²⁵ <https://www.facebook.com/wRealu24pl/videos/4672363956224505>

Rozkład wzmianek w czasie

24.02.2022 - 02.02.2023 wRealu24 negatywnie o Ukraińcach/Ukrainie

Wyswietl poprzedni okres



Wykres nr 9: Liczba negatywnych wzmianek o Ukraińcach i Ukrainie w social mediach należących do wRealu24

Rozkład zasięgu wzmianek w czasie

24.02.2022 - 02.02.2023 wRealu24 negatywnie o Ukraińcach/Ukrainie

↓ ☰



Wykres nr 10: Liczba negatywnych wzmianek o Ukraińcach i Ukrainie z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach należących do wRealu24

MEDIA NARODOWE

31 stycznia 2023 roku Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” opublikowało raport poświęcony mowie nienawiści, a także antysemickim i antyukraińskim teoriom spiskowym propagowanym na kanale Media Narodowe na YouTube²⁶. W audycjach MN szkalowano też Jerzego Owsiaka, zestawiając Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy z nazistowską akcją pomocową z okresu III Rzeszy. 3 lutego 2023 roku po publikacji raportu Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ” kanał Media Narodowe został usunięty z platformy YouTube.

Kanał Media Narodowe na YouTube posiadał ponad 250 tysięcy subskrybentów. Transmitował miesięcznie średnio 100-150 audycji, niektóre z nich miały kilkadziesiąt tysięcy odsłon. Wydawcą serwisu Media Narodowe było Stowarzyszenie Marsz Niepodległości, na czele którego stoi Robert Bąkiewicz, redaktor naczelny Mediów Narodowych i główny organizator tzw. Marszu Niepodległości. W latach 2021-2022 prowadzone przez niego stowarzyszenia (Roty Marszu Niepodległości, Marsz Niepodległości i Straż Narodowa) otrzymały prawie 5 milionów

²⁶ https://www.nigdywiecej.org//docstation/com_docstation/172/media_narodowe_raport_stowarzyszenia_nigdy_wiecej.pdf

złoty z publicznych funduszy, z czego dotacja na Media Narodowe wyniosła ponad 198 tys. złotych.

Na kanale Media Narodowe obrażani byli przedstawiciele wielu mniejszości, w tym Żydzi, uchodźcy z Ukrainy, a także osoby LGBT. Z powodów islamofobicznych atakowani byli też uchodźcy przetrzymywani na granicy polsko-białoruskiej. Od pierwszych dni rosyjskiej inwazji na antenie Mediów Narodowych transmitowano audycje, w których komentatorzy przedstawiali uchodźców z Ukrainy jako zagrożenie (między innymi „biologiczne”) dla polskiego społeczeństwa, odbierali Ukraińcom prawo do zachowania własnej tożsamości narodowej (żądając, by się polonizowali), a nawet kwestionowali rosyjskie zbrodnie wojenne popełnione w Ukrainie. Robert Bąkiewicz już w 2021 roku w przemówieniu transmitowanym przez Media Narodowe przestrzegał przed „imigracją ukraińską”, która miałaby według niego prowadzić do „podmiany etnicznej” w Polsce.

W Mediach Narodowych rozpowszechniane były też treści antysemitki. Wśród nich znalazły się oskarżenia o to, że Żydzi czerpią korzyści z wojny przeciwko Ukrainie, manipulują pamięcią o Zagładzie dla celów finansowych, sami są winni antysemityzmu czy wreszcie – że chcą zawłaszczyć Polskę, aby zbudować tu swoje państwo Polin.

Na antenie Mediów Narodowych prowadzący szkalowali również Jerzego Owsiaka i działalność Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. 12 stycznia Piotr Barełkowski (pracownik Mediów Narodowych, zwolniony w 2022 roku z Radia Poznań w związku z przeprowadzeniem z Januszem Korwin-Mikkem wywiadu, w którym pojawiły się treści proputinowskie), miotając oskarżenia i zniewagi pod adresem Owsiaka, odwołał się... do okresu III Rzeszy: „Forma tego wydarzenia, którym jest Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, wprost nawiązuje do nazistowskiego Winterhilfe. To była taka akcja w okolicach Bożego Narodzenia, która miała służyć pomocą żołnierzom na froncie [...]. Trzeba być ślepym, żeby nie widzieć tej analogii, że samą formę wydarzenia ewidentnie pan Jerzy Owsiak wziął czy wzorował się na hitlerowskim Winterhilfe”.

a) „banderyzm”

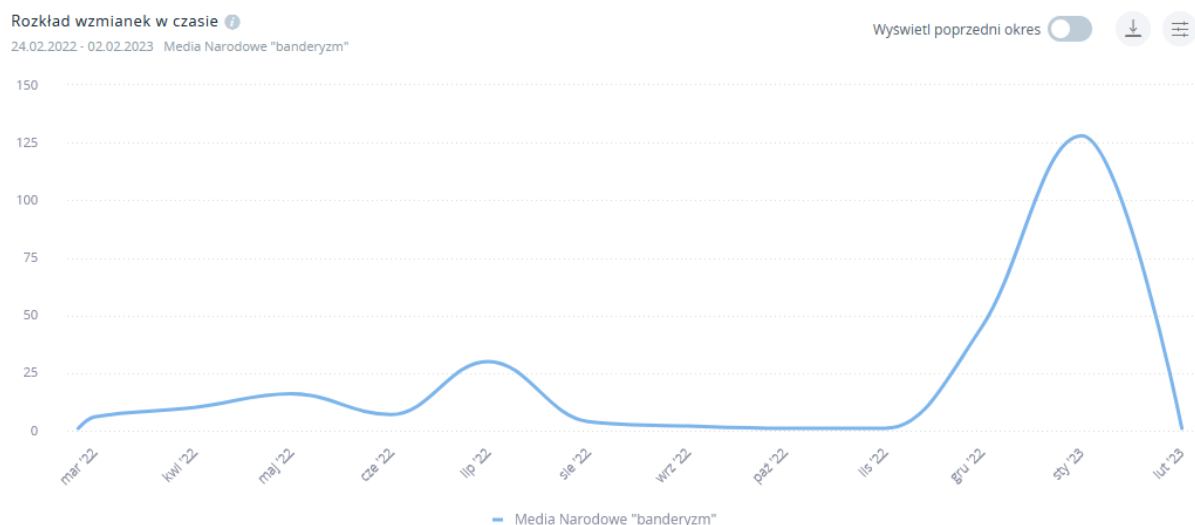
Jedno z najpopularniejszych określeń nacechowanych ksenofobicznie/nacjonalistycznie, które pojawiało się w treściach publikowanych w Mediach Narodowych, to „banderyzm”, rzekomo powszechnie obecny w Ukrainie. Największą popularnością cieszył się wpis na Facebooku Mediów Narodowych z 3 stycznia 2023 roku, który odsyłał do programu z udziałem dra Krzysztofa Kawęckiego na temat „zakorzenionego banderyzmu w narodzie ukraińskim”²⁷. Na Twitterze zaś 5 grudnia pojawił się wpis: „«W Polsce nie ma miejsca na banderyzm». Spotkanie z pisarką wywołało protesty” (4 grudnia 2022 podczas 30. Wrocławskich Targów Dobrej Książki Młodzież Wszechpolska próbowała zakłócić z powodów nacjonalistycznych spotkanie z ukraińską pisarką Oksaną Zabuzko. Członkowie organizacji rozwinęli transparent z hasłem: „W Polsce nie ma miejsca na banderyzm”. Interweniowała ochrona)²⁸.

Ogólnie na profilach społecznościowych Mediów Narodowych pojawiły się 252 wzmianki na temat „banderyzacji”, „banderowców” oraz „banderyzmu” w odniesieniu do Ukraińców. Najwięcej wzmianek zostało opublikowanych w styczniu (128). Ogólny zasięg treści wyniósł 377

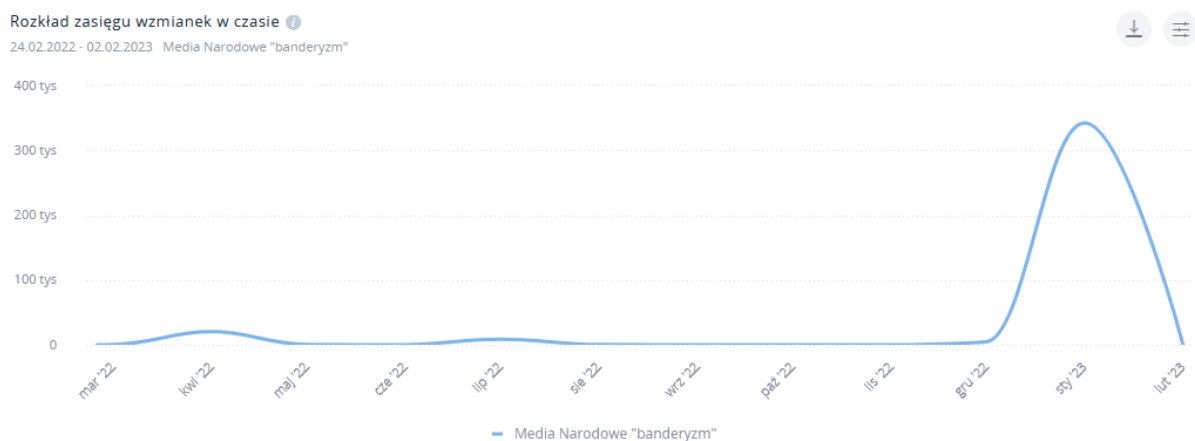
²⁷ <https://www.facebook.com/tvmedianarodowe/videos/837346654194425>

²⁸ <https://twitter.com/TVMediaNarodowe/status/1599721390571409410>

006 odsłon, najpopularniejsze były treści zamieszczone na Facebooku (361 330 odsłon). Najwięcej wyświetleń zdobyły treści opublikowane w styczniu (341 901).



Wykres nr 11: Liczba wzmianek na temat „banderyzmu”, „banderyzacji” oraz „banderowców” w social mediach Mediów Narodowych



Wykres nr 12: Liczba wzmianek na temat „banderyzmu”, „banderyzacji” oraz „banderowców” z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach Mediów Narodowych

b) ciemnoskórzy uchodźcy z Ukrainy w Przemyślu

1 marca w Przemyślu w pobliżu dworca kolejowego pseudokibice piłkarscy uzbrojeni w kije bejsbolowe i butelki atakowali ciemnoskórych uchodźców z ogarniętej wojną Ukrainy. Agresywni mężczyźni „patrolowali” w grupach ulice i wykrzykiwali ksenofobiczne hasła, między innymi „Przemyśl zawsze polski”, „Wypier...!”. Dopuścili się także fizycznych ataków na osoby ciemnoskóre. Wśród napastników byli pseudokibice Polonii Przemyśl, Czuwaju Przemyśl, JKS-u Jarosław, Łady Biłgoraj i Karpat Krosno.

Wydarzenia w Przemyślu były inspirowane rasistowskimi postami publikowanymi w mediach społecznościowych, przede wszystkim na Facebooku w grupie Inżynierowie Przemyśl (jej nazwa to szydercze określenie ciemnoskórych uchodźców z Ukrainy, podważające fakt, że wśród nich znaleźli się również studenci czy osoby z wyższym wykształceniem. Według danych

resortu edukacji Ukrainy za rok 2020, w tym kraju kształciło się 80 tysięcy studentów zagranicznych, głównie z Afryki, Bliskiego Wschodu i Azji). Autorzy tych wpisów oskarżali przybyszów pochodzących z krajów afrykańskich i azjatyckich o popełnianie przestępstw w Przemyślu: gwałty na kobietach, kradzieże w sklepach czy włamania do mieszkań. Tego rodzaju podburzające do przemocy i fałszywe treści na temat „ataków imigrantów z Afryki na Podkarpaciu” publikowane były również na Twitterze na profilu Prawy Populista, na facebookowym profilu Przemyśl Zawsze Polski, a także na portalu Media Narodowe²⁹.

W Mediach Narodowych ukazało się wiele materiałów na temat sytuacji w Przemyślu i przyjazdu ciemnoskórych uchodźców z Ukrainy. Najpopularniejszym wpisem był ten zamieszczony na Facebooku z 2 marca: „Byliśmy w szoku. Myślałem, że wojna jest w kraju afrykańskim” – powiedział pan Maciej, mieszkaniec Przemyśla, w rozmowie z Karol Plewa w «Temacie Dnia»³⁰. Tego samego dnia na Twitterze najpopularniejszy był wpis: „«To są brednie lewackich telewizji, które mówią, że w Przemyślu uchodźcom dzieje się krzywda» – mówi pan Maciej, mieszkaniec Przemyśla”³¹. Pośród innych popularnych tweetów opublikowanych 2 marca znalazły się: „Przemyśl. Kibice Polonii, Czuwaj i JKS Jarosław robią porządek z «inżynierami» napadającymi kobiety”³² oraz „Przemyśl pogrąża się w chaosie. Inżynierowie z Afryki atakują ludzi, a policja twierdzi, że nic się nie dzieje”³³. Z kolei 3 marca na Twitterze Mediów Narodowych ukazał się wpis dotyczący sytuacji na przejściu granicznym w Medyce (o podobnej tematyce): „Medyka. Reporter Mediów Narodowych na miejscu: «Dzisiaj nie ma czarnoskórych. Służby działają bardzo sprawnie»”³⁴.

Media Narodowe opublikowały w sumie 9 takich wpisów na temat Przemyśla i Medyki, w tym 6 na Twitterze. W sumie w obrębie ich mediów społecznościowych pojawiło się 19 wpisów dotyczących sytuacji w Przemyślu.. Najwięcej wzmianek ukazało się w marcu (11), wtedy też redakcja Mediów Narodowych publikowała relacje z Przemyśla. Ogólna liczba wyświetleń wyniosła 89 807, w tym 58 694 na Facebooku, zaś najpopularniejsze były wpisy z marca (74 036 wyświetleń), choć temat cieszył się zainteresowaniem użytkowników również w czerwcu.

²⁹ <https://www.nigdywiecej.org/komunikaty/rok-2022/4822-zachowajmy-solidarno%C5%9B%C4%87-z-uchod%C5%BAcami-raport-o-dyskryminacji>

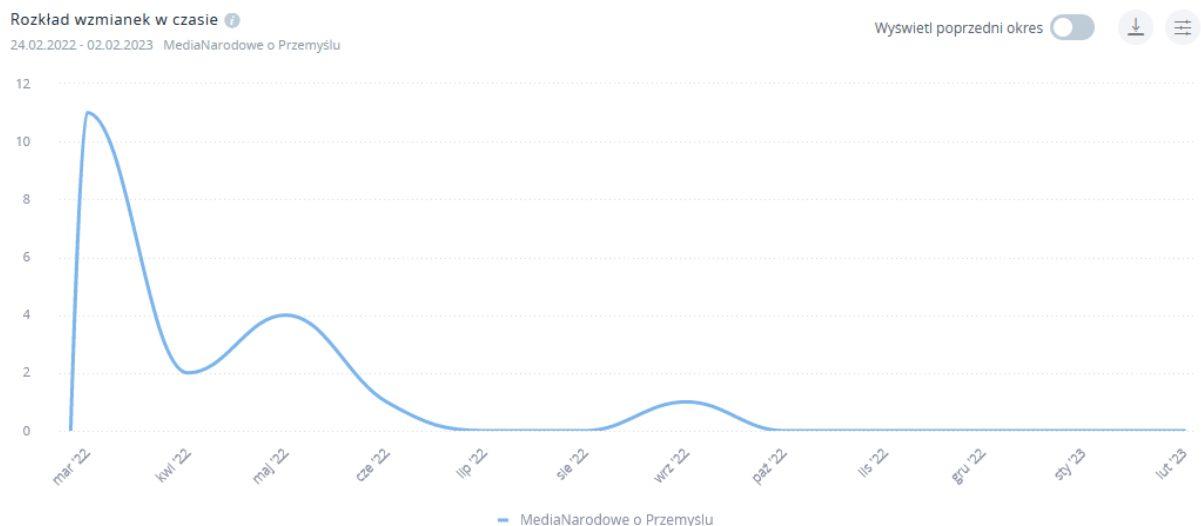
³⁰ <https://www.facebook.com/tvmedianarodowe/videos/695695461624269>

³¹ <https://twitter.com/TVMediaNarodowe/status/1499143124060450826>

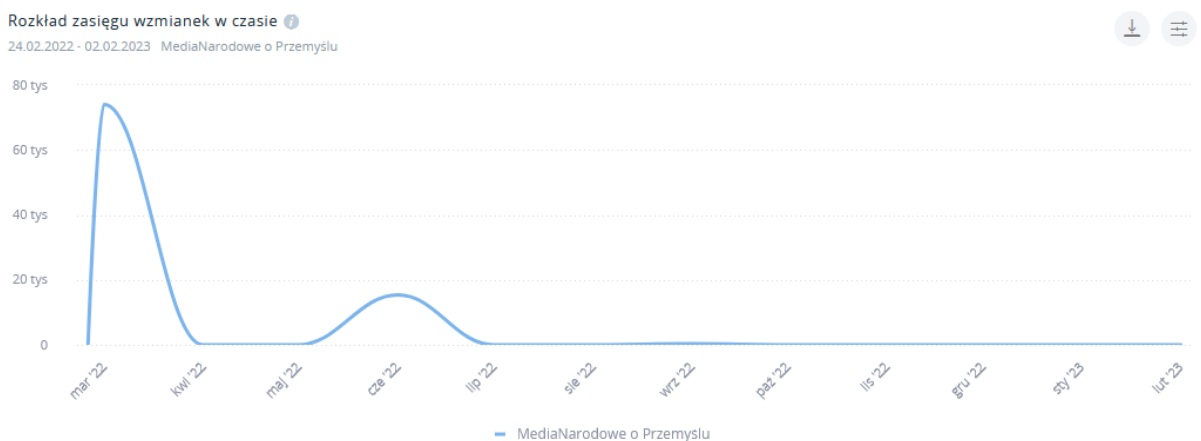
³² <https://twitter.com/TVMediaNarodowe/status/1498982471223758852>

³³ <https://twitter.com/TVMediaNarodowe/status/1498967895551864832>

³⁴ <https://twitter.com/TVMediaNarodowe/status/1499356931281932288>



Wykres nr 13: Liczba wzmianek na temat Przemysłu w social mediach Mediów Narodowych



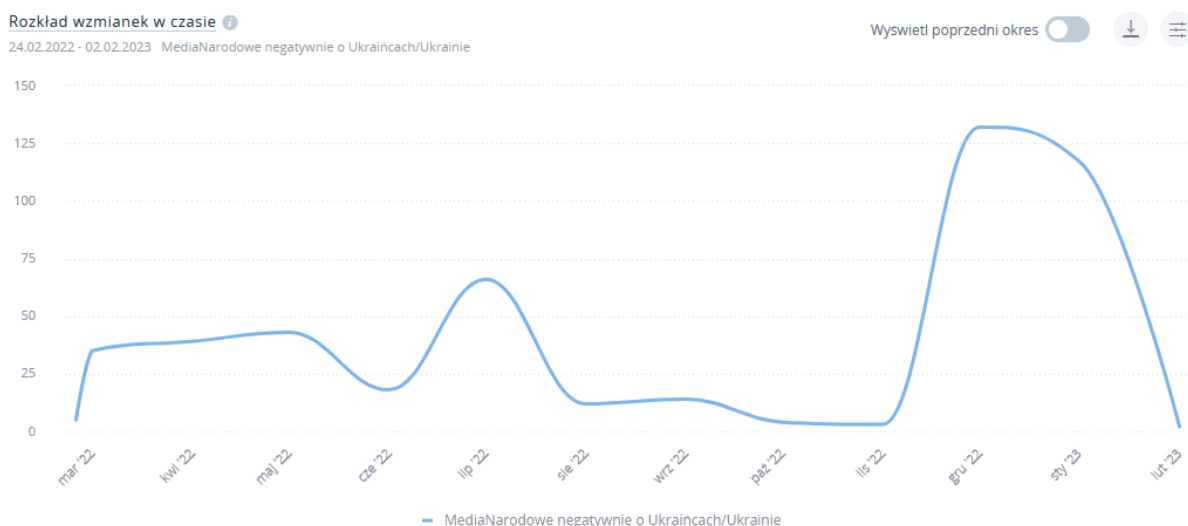
Wykres nr 14: Liczba wzmianek na temat Przemysłu z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach Mediów Narodowych

c) okrucieństwo

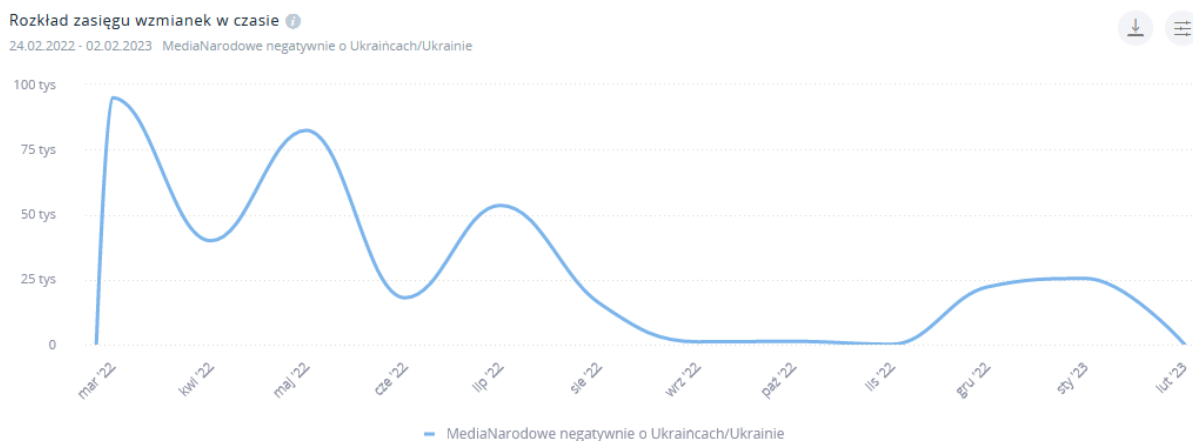
W audycjach i na profilach społecznościowych Mediów Narodowych publikowane były również materiały, w których w pełen manipulacji wykorzystywano wydarzenia z historii, w tym „rzeź wołyńską”, aby przedstawiać uchodźców z Ukrainy jako ludzi okrutnych i groźnych, a tym samym wzbudzać wobec nich wrogość. Tragiczne wydarzenia z przeszłości przywoływano w kontekście współczesności po to, aby Polacy przestali widzieć w Ukraińcach osoby uciekające przed wojną, a postrzegali ich jako okrutników skłonnych do morderstw. Na przykład jednym z najpopularniejszych wpisów (z 11 lipca) na Facebooku Mediów Narodowych odsyłał do programu prowadzony przez Michała Jelonka, którego gościem był Wojciech Sumliński: „@Wojciech Sumliński MOCNO o zbrodni Ukraińców dokonanej na Polakach. «Niemiecka czy sowiecka kula to była igraszka przy tym, co zrobili Ukraińcy, którzy przybijali na drzwiach stodół maleńkie

dzieci, rozpruwali kobietom w ciąży brzuchy, mordowali, piłowali, rąbali siekierami. To dzicz, Hunowie, to jest w ogóle niewyobrażalne»³⁵.

Treści antyukraińskich powiązanych z profilami społecznościowymi Mediów Narodowych ukazało się w sumie 490 (427 na Facebooku i 63 na Twitterze). Najwięcej pojawiło się w grudniu (132), styczniu (117) oraz lipcu (66). Ogólny zasięg to 355 025 odsłon, z czego 185 664 na Twitterze. Najwyższy zasięg odnotowały treści z marca (94 917) i maja (82 381), spore zasięgi miały również wzmianki z lipca (53 544).



Wykres nr 15: Liczba negatywnych wzmianek na temat Ukraińców/Ukrainy w social mediach Mediów Narodowych



Wykres nr 16: Liczba negatywnych wzmianek na temat Ukraińców/Ukrainy z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach Mediów Narodowych

³⁵ <https://www.facebook.com/tvmedianarodowe/videos/791568375535358>

EMISJA.TV

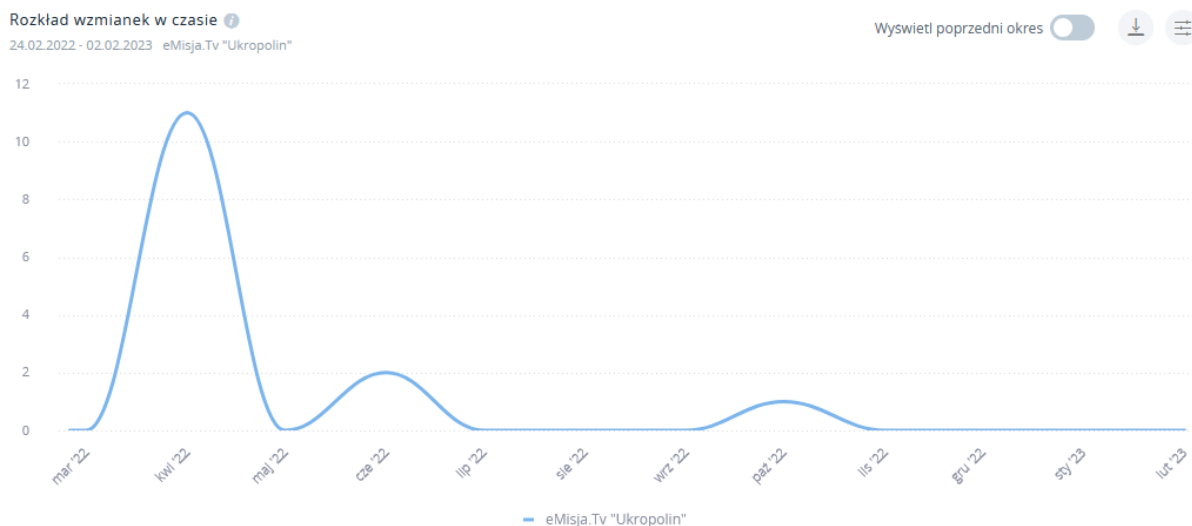
Medium wyróżniającym się pod względem ilości treści antyukraińskich jest telewizja internetowa eMisja.tv. Została założona w 2010 roku przez Piotra Korczarowskiego, skrajnie prawicowego publicystę, szefa fundacji Inicjatywa Przeciwko Cenzurze, znanego z antysemickich wypowiedzi. Medium eMisja.tv rozpowszechnia swoje treści na stronie, profilu na Facebooku i Twitterze, a także na kanale YouTube (137 tys. subskrybentów).

Na stronie eMisja.tv w zakładce „Program” znajdują się materiały video, które zawierają oficjalne stanowisko redakcji w różnych sprawach. Wśród tych „programowych” nagrań widnieje materiał zatytułowany „Co sądzimy o Ukraińcach?”. Ma on formułę sondy ulicznej, podczas której redaktorka kanału eMisja.tv pytała przechodniów o to, „co sądzą o narodzie ukraińskim”. Wśród zarejestrowanych wypowiedzi znajduje się między innymi taka: „Naród dla Polski zdradziecki, wyodrębnili swoją własną kulturę i osłabili Rzeczpospolitą w XVII wieku. Przez to doprowadzili poniekąd do rozbiorów Polski. Dla mnie Ukraińcy w Polsce to głównie banderowcy”. Inny z przechodniów oświadczył: „Nie lubię Ukraińców i koniec. Tak mnie dziadek nauczył i mama, i ojciec. [...] Jak na nas napadli, jak nas niszczyli. Nienawidzę ich, no i koniec”. Jego słowa przytoczono jako ostatnie, wieńcząc one całe nagranie. Video to zostało też opublikowane na YouTube w grudniu 2019 roku, ma ponad 62 tysiące wyświetleń.

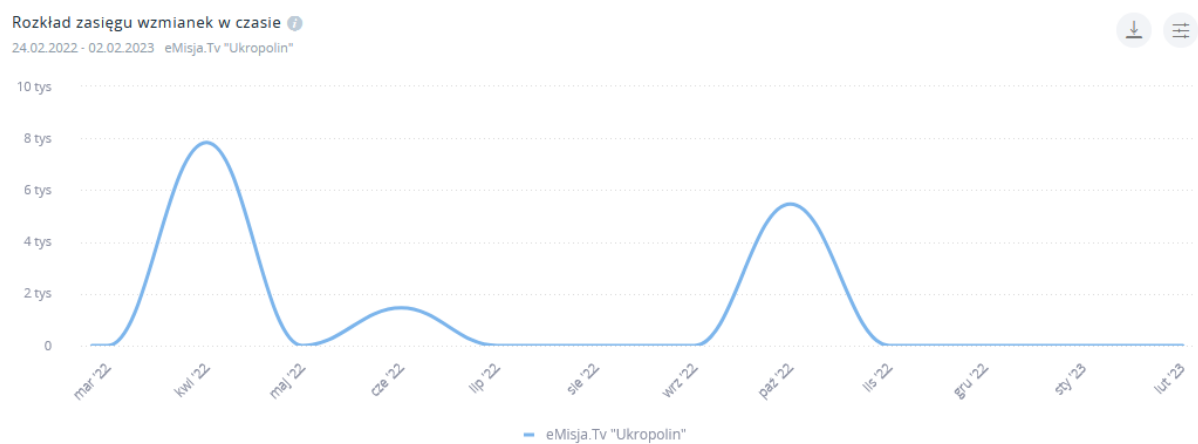
a) „Ukropolin”

Na profilach należących do eMisja.tv wśród treści o antyukraińskim wydźwięku najpopularniejsze wzmianki dotyczyły programów powielających teorię spiskową o powstawaniu „Ukropolinu” (Polin po hebrajsku oznacza Polskę; to odwołanie do teorii spiskowej, wedle której Żydzi i Ukraińcy dążą do zawładnięcia Polską). Największą liczbę odsłon zdobył facebookowy wpis (z 24 kwietnia) odsyłający do programu „Na drodze do Ukropolinu”, w którym Piotr Korczarowski rozmawiał z Lucyną Kulińską³⁶. Oto fragment opublikowanego na Facebooku opisu tego nagrania: „Czy powinniśmy powoli żegnać się z naszą Rzeczpospolitą Polską, która wkrótce przeistoczy się w Ukropolin? A może pozostaniemy przy starej symbolice, zaś zmianie ulegnie władza w naszym kraju? Ewentualnie to naród polski ulegnie podmianie na rzecz tych, którzy od dawna nie czują żadnej identyfikacji narodowej i wszystko im jedno w jakim języku mówią, byle był święty spokój? O tym już dziś na antenie eMisji.Tv opowie Lucyna Kulińska”. Także na Twitterze najpopularniejszy był wpis, który Piotr Korczarowski opublikował w nawiązaniu do programu z Kulińską: „Czy jesteście gotowi pożegnać się z Rzeczpospolitą Polską na rzecz Ukropolinu? Większość obywateli Polski nie widzi problemu. Choć trzeba przyznać, że nie widzą też tego procesu. Może to zatem fikcja? Irracjonalna teoria? A jednak jest coś na rzeczy. I o tym dziś w @eMisjaTv”. Co istotne, w audycji tej Korczarowski powielił teorie spiskowe o „Niebiańskiej Jerozolimie” i „Nowej Chazarii”. W mediach społecznościowych telewizji eMisja.tv pojawiło się łącznie 14 wpisów dotyczących „Ukropolinu”, opublikowanych w większości na Twitterze (10). Najwięcej wzmianek na ten temat ukazało się w kwietniu (11). Łącznie treści o „Ukropolinie” wygenerowały 14 765 odsłon, niemal wszystkie wyświetlenia dotyczą Facebooka.

³⁶<https://www.facebook.com/eMisjaTv/posts/pfbid02Cwvqk77hvGbjLvzBGgT6mxRQQAyMz16ee4UWfTj7R5B22A47oPZS3QAd1mN9vgQUl>



Wykres nr 17: Liczba wzmianek na temat „Ukropolinu” w social mediach należących do eMisja.tv



Wykres nr 18: Liczba wzmianek na temat „Ukropolinu” z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach należących do eMisja.tv

b) „Niebiańska Jerozolima”

Jeden z najpopularniejszych wpisów (z 4 listopada) opublikowanych na Facebooku eMisja.tv powiełał antysemicką teorię spiskową na temat „Niebiańskiej Jerozolimy”³⁷. Był to opis programu z udziałem Lucyny Kulińskiej. Oto jego fragmenty: „Najwyraźniej na tym etapie mamy się jedynie przyglądać przekształceniom Ukrainy w nowoczesne państwo, bo ważniejsze od tego jakie ono będzie, jest to, czyje będzie? A tego akurat nie trudno się domyślić patrząc na strukturę etniczną całej ukraińskiej klasy politycznej, z prezydentem Zelenskim na czele oraz większością tamtejszych oligarchów”, „Po zakończeniu działań wojennych Ukraina faktycznie może być «czysta jak szklanka wody», ale z elementu stanowiącego zagrożenie dla nowych właścicieli tego państwa. O tym, że taki od dawna był plan może świadczyć fakt, że nikt nigdy nie wysuwał wobec

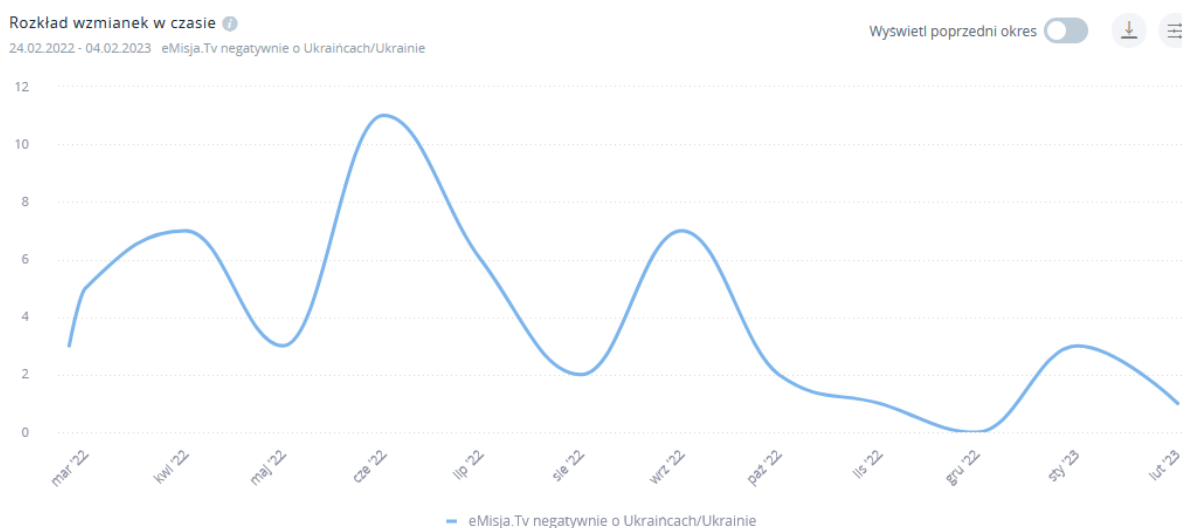
³⁷<https://www.facebook.com/eMisjaTv/posts/pfbid0JwSWKBhQWZ1m8UoccZ5vEh3Jf4DkXbXukP9tWz7gCyqLt5Up2JkGxGAj6e7wkZDzl>

Ukrainy np. roszczeń za mienie bezspadkowe”, „To Polacy mają płacić. A być może pieniądze te posłużą na budowę Nowej Jerozolimy, tuż u naszych granic”.

c) przejmowanie władzy

Wśród treści publikowanych na profilach należących do eMisja.tv pod względem popularności wyróżniła się teoria spiskowa, wedle której Ukraińcy dążą do przejęcia władzy w Polsce (bądź już ją przejęli), a potwierdzeniem tego miałyby być rzekome przyznanie im praw wyborczych w nieodległej przyszłości. Na Twitterze najpopularniejszym wpisem (z 8 lipca) na ten temat była zapowiedź programu z Lucyną Kulińską: „Wielu Polaków martwi fakt, że niedługo Ukraińcy otrzymają prawa wyborcze i zadecydują kto będzie w Polsce sprawował władzę. Czy jednak ich reprezentacja nie zasiada już u władzy?”³⁸.

W obrębie mediów społecznościowych należących do telewizji eMisja.Tv pojawiło się 51 negatywnych wpisów na temat Ukrainy i Ukraińców (30 wpisów na Twitterze i 21 na Facebooku). Łącznie treści te zdobyły 46 015 odsłon, w większości na Facebooku (40 400). Najwyższe zasięgi miały treści zamieszczone w kwietniu (12 280) i listopadzie (7853).



Wykres nr 19: Liczba negatywnych wzmianek temat Ukraińców/Ukrainy w social mediach należących do eMisja.tv

³⁸ <https://twitter.com/eMisjaTv/status/1545442645555777539>

Rozkład zasięgu wzmianek w czasie

24.02.2022 - 04.02.2023 eMisja.Tv negatywnie o Ukraińcach/Ukrainie



Wykres nr 20: Liczba negatywnych wzmianek temat Ukraińców/Ukrainy z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach należących do eMisja.tv

KONFEDERACJA

Konfederacja to skrajnie prawicowa formacja, która zrzesza w parlamencie kilka ugrupowań (między innymi Ruch Narodowy, Nową Nadzieję – wcześniej KORWiN, czy Konfederację Korony Polskiej). Z powodu wewnętrznych konfliktów i rozłamów Konfederacja ma status nie partii politycznej, lecz koła poselskiego, od lutego 2023 roku reprezentuje ją tylko 9 posłów.

5 stycznia 2022 roku Facebook usunął profil Konfederacji (który obserwoowało 671 tys. użytkowników). Przedstawione zostało następujące uzasadnienie tej decyzji: „Usunęliśmy stronę Konfederacji, która wielokrotnie naruszała standardy społeczności, w szczególności dotyczące zasad walki z COVID-19 i środków ostrożności z tym związanych oraz mowy nienawiści”.

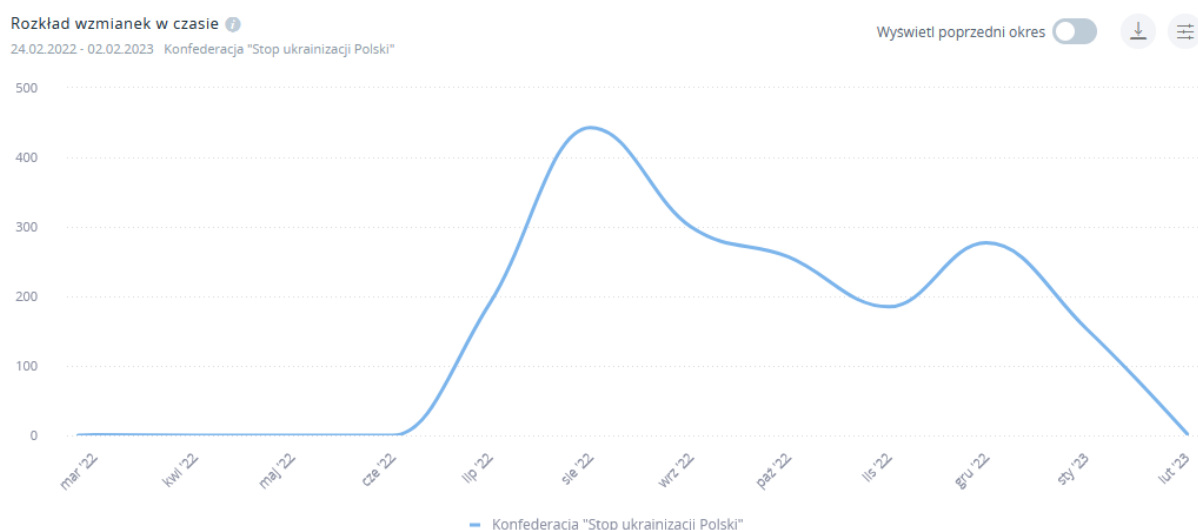
W niniejszym raporcie analizie zostały poddane treści antyukraińskie zamieszczone na profilu Konfederacji na Twitterze.

a) „Stop ukrainizacji Polski”

Wśród antyukraińskich treści rozpowszechnianych przez Konfederację najbardziej popularny jest slogan „Stop ukrainizacji Polski”. Hasło to zostało nawet przyjęte jako nazwa swoistej akcji prowadzonej przez Konfederację. 14 lipca 2022 roku podczas posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Stosunków Międzynarodowych oraz Interesów Polski i Polonii (złożonego wyłącznie z trzech posłów, którzy dostali się do Sejmu z list Konfederacji: Grzegorza Brauna, Artura Dziambora i Konrada Berkowicza) zajmowano się projektem „Stop ukrainizacji Polski”, mającym na celu – zgodnie z teoriami spiskowymi propagowanymi przez to środowisko – powstrzymanie „procesu ukrainizacji Polski, przekształcania jej w twór hybrydowy – Ukrainopolonię”. W 2022 roku pod hasłem „Stop ukrainizacji Polski” odbywały się manifestacje uliczne, podczas których skandowane były slogany obraźliwe wobec Ukraińców, jak również nawołujące do przemocy względem nich.

Manifestacje i marsze pod hasłem „Stop ukrainizacji Polski” promowane były na Twitterze Konfederacji. Najpopularniejszym wpisem na ten temat był retweet (z 24 września) prezesa Ruchu Narodowego Aleksandra Kowalińskiego (jeden z liderów Konfederacji w

Warszawie) o obecności ugrupowania na marszu „Stop ukrainizacji Polski”³⁹. Uczestnicy tej manifestacji wznosili antyukraińskie okrzyki, między innymi: „Tu jest Polska, nie Ukropol!” czy „Znajdzie się kij na banderowski ryj!”. W marszu wziął udział również poseł Konfederacji Krzysztof Bosak, który zabrał głos w imieniu Ruchu Narodowego. Drugą popularną wzmianką był retweet posła Konfederacji Grzegorza Brauna z potwierdzeniem jego obecności na tzw. Marszu Niepodległości (z 10 listopada), podczas którego jego zwolennicy nieśli transparenty ze sloganem „Stop ukrainizacji Polski”, sygnowane nazwą partii Konfederacja Korony Polskiej⁴⁰. Konfederacja opublikowała na Twitterze w sumie 4 wpisy powielające omawiane hasło, natomiast łącznie takich treści pojawiło się 1808 na twitterowym profilu tego ugrupowania. Najwięcej wpisów ukazało się w sierpniu (443), wrześniu (300) oraz grudniu (277). Treści te wygenerowały aż 789 622 odsłon. Najpopularniejsze były te prezentowane w październiku, ponieważ miały 215 603 wyświetleń, sporą popularnością cieszył się również wzmianki z września (165 944) oraz lipca (125 492). We wzmiankach tych najczęściej padało imię nazwisko posła Grzegorza Brauna oraz hashtag „#stopukrainizacijpolski”.

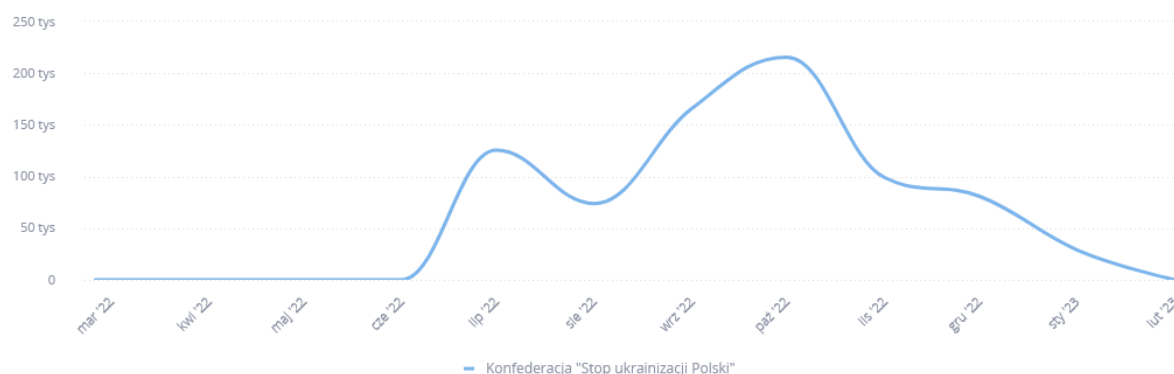


Wykres nr 21: Liczba wzmianek na temat hasła „Stop ukrainizacji Polski” na Twitterze Konfederacji

³⁹ <https://twitter.com/KONFEDERACJA/status/1573747392528130050>

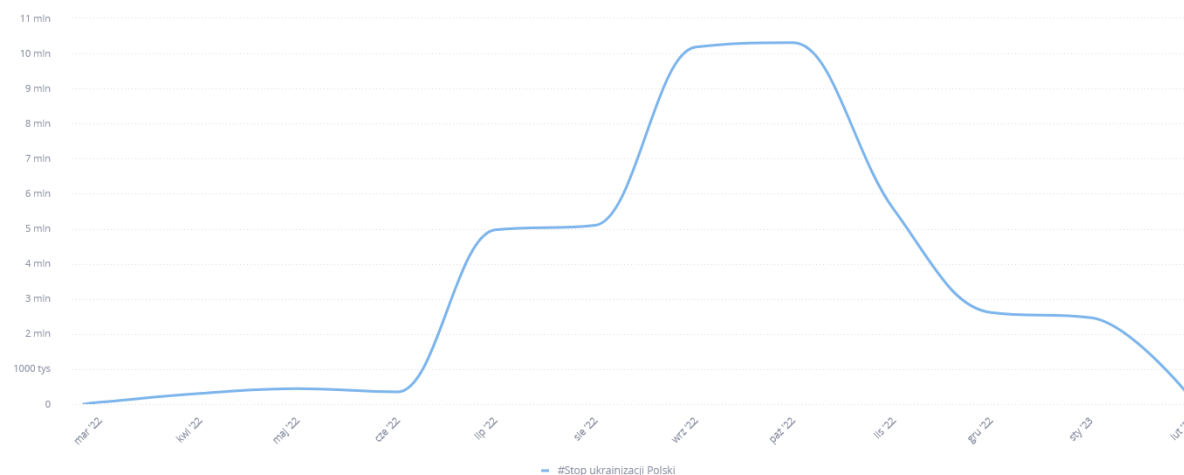
⁴⁰ <https://twitter.com/KONFEDERACJA/status/1590756950618255360>

Rozkład zasięgu wzmianek w czasie [?]
24.02.2022 - 02.02.2023 Konfederacja "Stop ukrainizacji Polski"



Wykres nr 22: Liczba wzmianek na temat hasła „Stop ukrainizacji Polski” z podziałem na ich estymowany zasięg na Twitterze Konfederacji

Rozkład zasięgu wzmianek w czasie [?]
24.02.2022 - 02.02.2023 #Stop ukrainizacji Polski



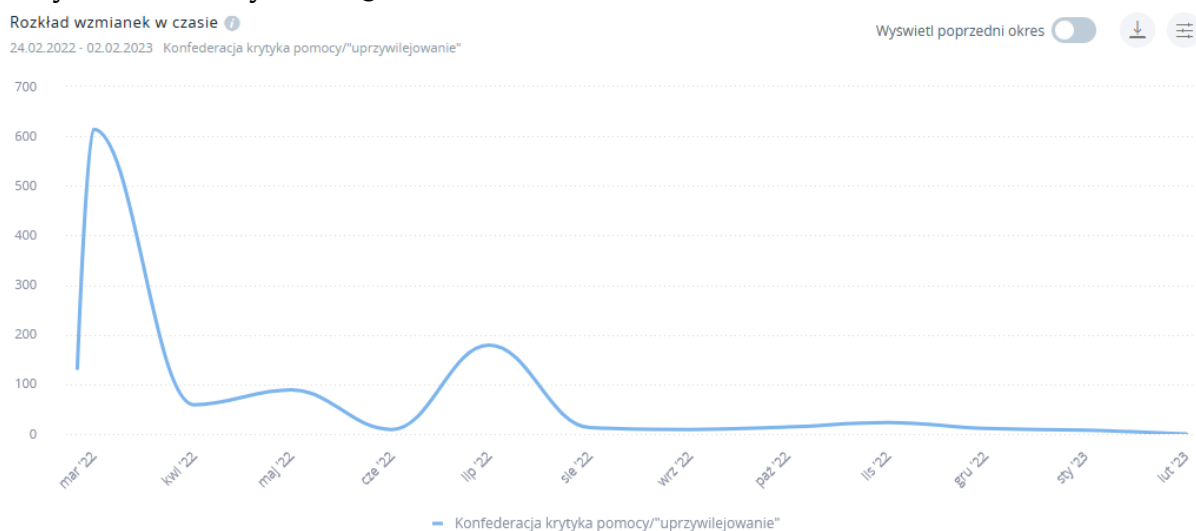
Wykres nr 23: Dodatkowy wykres, na którym zaprezentowano, jak wzrastał zasięg #StopukrainizacjiPolski i hasła „StopukrainizacjiPolski” na Facebooku oraz Twitterze Konfederacji

b) przeciwko pomocy i „uprzywilejowaniu”

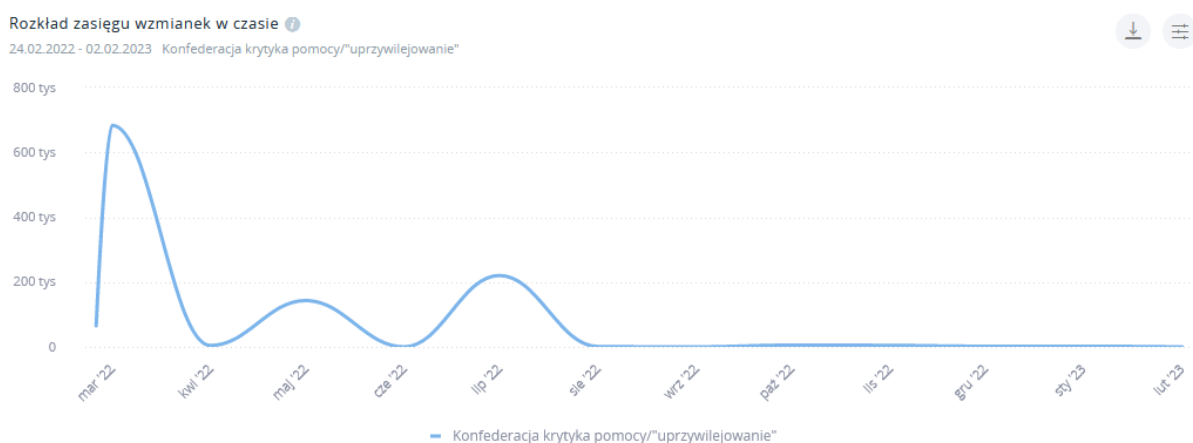
Ugrupowanie Konfederacja zamieściło wiele tweetów potępiających pomoc dla uchodźców z Ukrainy i ich rzekome uprzywilejowanie względem Polaków. Najpopularniejszy wpis na ten temat opublikowano 17 maja: „Miliardy złotych z kieszeni Polaków na 500+ dla uchodźców! Uchodźcy z Ukrainy złożyli ok. 0,5 mln wniosków o 500+ dla blisko 700 000 osób. Rząd PiS w uzasadnieniu ustawy informował o... 190 000 uchodźcach, którzy będą objęci tym programem. Tak okłamane zostało społeczeństwo!”⁴¹. Inny popularny wpis (z 10 marca), który był utrzymany w podobnym tonie, to cytaty wypowiedzi posła Roberta Winnickiego (Konfederacja, prezes Ruchu Narodowego): „Pomocy mówimy zdecydowanie – TAK! Status uchodźcy wojennego ma jednak charakter tymczasowy, a instrumenty, które uruchamia rząd PiS, znamionują nadawanie im praw takich, jak obywatelom RP. To nie polski podatnik powinien

⁴¹ <https://twitter.com/KONFEDERACJA/status/1526632426772078593>

ponosić główny ciężar tej całej operacji!”⁴². Popularnością wśród odbiorców cieszył się też retweet (z 8 maja) Rafała Meklera (lidera Konfederacji w Lublinie i pełnomocnika Ruchu Narodowego), w którym pojawił się następujący cytat: „Anegdotyczny argument pracodawców «Na twoje miejsce jest dziesięciu Ukraińców» wchodzi właśnie do rzeczywistości”⁴³. Wyróżniający się pod względem popularności wpis zawierał cytat z nagranej wypowiedzi Tomasza Grabarczyka (pełniącego funkcję dyrektora biura prasowego Konfederacji): „W mojej rodzinnej Łodzi miasto ogłosiło, że uchodźcy będą podróżować komunikacją miejską za darmo. Ok. Jest to dobry gest, tylko że w tym samym czasie, od 1 marca, łodzianie mają podwyżki cen biletów. To wzmacnia poczucie niesprawiedliwości wśród Polaków”⁴⁴. Konfederacja zamieściła na Twitterze 34 wpisy krytykujące pomoc i rzekome przywileje dla uchodźców, ale łączna liczba wszystkich treści na ten temat wyniosła 1160. Najwięcej ukazał się ich w marcu (614), a zasięg wszystkich treści wyniósł 1 131 262 odsłon.



Wykres nr 24: Liczba wzmianek potępiających pomoc dla uchodźców z Ukrainy i ich rzekome uprzywilejowanie względem Polaków na Twitterze Konfederacji



Wykres nr 25: Liczba wzmianek potępiających pomoc dla uchodźców z Ukrainy i ich rzekome uprzywilejowanie względem Polaków z podziałem na ich estymowany zasięg na Twitterze Konfederacji

⁴² <https://twitter.com/KONFEDERACJA/status/1501938542796161028>

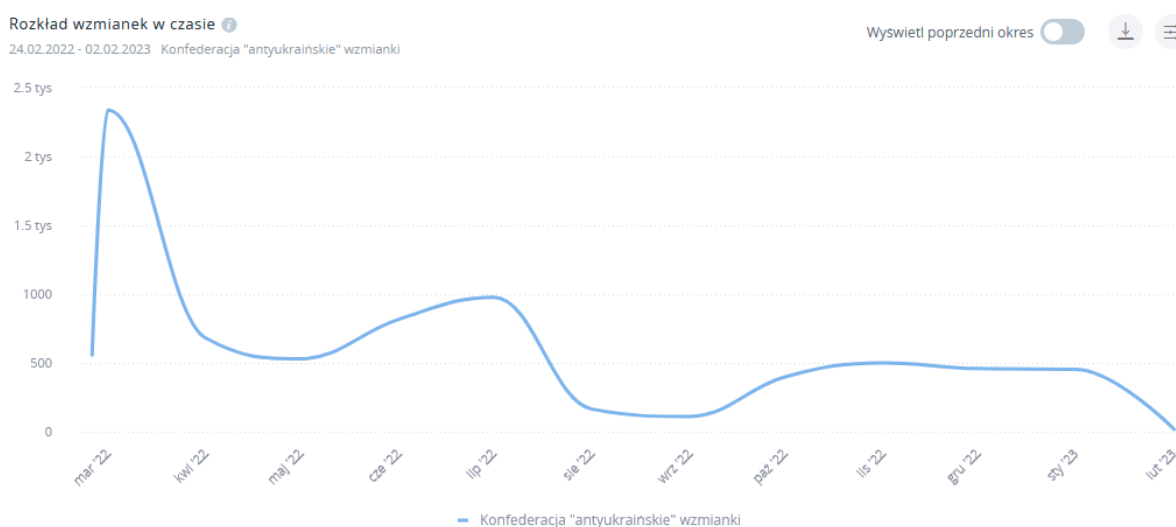
⁴³ <https://twitter.com/KONFEDERACJA/status/1523326534404169728>

⁴⁴ <https://twitter.com/KONFEDERACJA/status/1504445399674859520>

c) przeciwko prawom wyborczym

Na twitterowym profilu Konfederacji ukazało się wiele nacechowanych ksenofobicznie wpisów poświęconych rzekomym planom przyznania uchodźcom z Ukrainy praw wyborczych. Na przykład 12 marca pojawił się następujący retweet Witolda Tumanowicza (Konfederacja, Ruch Narodowy, wiceprezes Stowarzyszenia Marsz Niepodległości): „@WTumanowicz: Czy jeśli przyjmujemy do mieszkania osoby, którym chcemy okresowo pomóc, to czy pozwalamy im współdecydować o kształcie remontu łazienki? Z tego samego powodu nie możemy pozwolić by obecni uchodźcy otrzymali z czasem prawa wyborcze i udział w kształtowaniu polskiej polityki”⁴⁵. Inny popularny wpis (z 27 lipca) zawierał komentarz na temat wypowiedzi prof. Adama Bodnara, byłego rzecznika praw obywatelskich: „A. Bodnar proponuje przyznanie Ukraińcom praw wyborczych w wyborach samorządowych wszystkich szczebli. To klasyczny odlot w wykonaniu «autorytetów» opozycji. Pod wpływem emocji mielibyśmy przyznać prawo obywatelom obcego państwa do współdecydowania na równi z naszymi obywatelami?”⁴⁶.

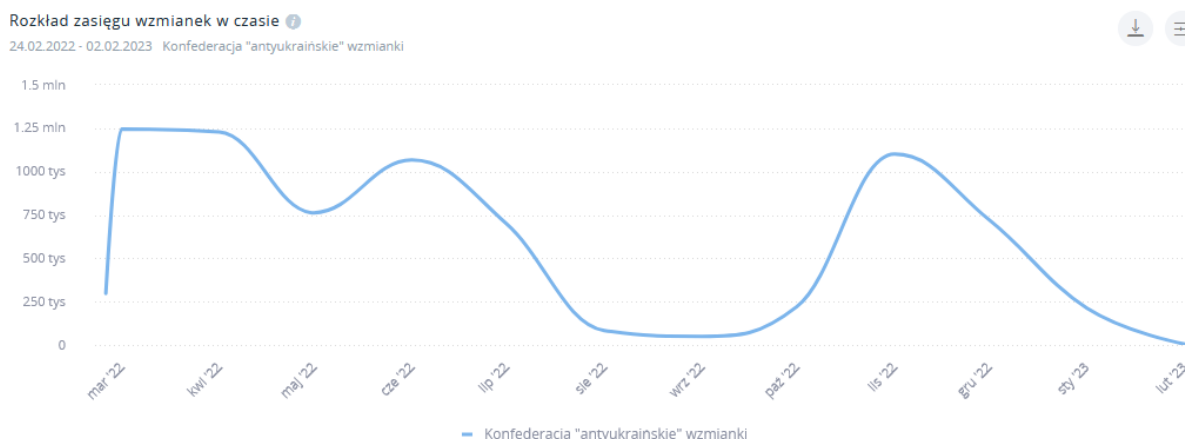
W sumie ukazało się 7999 wpisów o wydzwieku antyukraińskim w obrębie Twittera Konfederacji, w tym 179 wpisów autorskich. Najwięcej takich treści zostało opublikowanych w marcu (2336), a także w lipcu (977). Treści te miały 7 693 835 odsłon, najpopularniejsze okazały się treści prezentowane w marcu (1 246 132) i listopadzie (1 101 226) oraz czerwcu (1 066 719).



Wykres nr 26: Liczba wzmianek o antyukraińskim wydzwieku na Twitterze Konfederacji

⁴⁵ <https://twitter.com/KONFEDERACJA/status/1502631985696722951>

⁴⁶ <https://twitter.com/KONFEDERACJA/status/1541414467665379329>



Wykres nr 27: Liczba wzmianek o antyukraińskim wydźwięku z podziałem na ich estymowany zasięg na Twitterze Konfederacji

- **GRZEGORZ BRAUN**

Jednym z liderów Konfederacji jest poseł Grzegorz Braun, prezes partii Konfederacja Korony Polskiej. Bardzo aktywnie sprzeciwia się on działaniom pomocowym podejmowanym na rzecz uchodźców z Ukrainy, a także rozpowszechnia teorie spiskowe na temat wojny i powiela treści charakterystyczne dla propagandy putinowskiej. Poseł głosi tego rodzaju treści na mównicy sejmowej, podczas ulicznych manifestacji, jak również na swoich profilach społecznościowych.

Na jego Facebooku i Twitterze najczęściej wzmianek dotyczyło rzekomej „ukrainizacji”, przeciwko której sam podejmował rozmaite działania, w tym organizował manifestacje pod hasłem „Stop ukrainizacji Polski”. Najpopularniejszy wpis (z 20 lipca) na Facebooku odnosił się do wizyty Brauna w Goleniowie w Urzędzie Gminy i Miasta, gdzie żądał usunięcia flagi ukraińskiej wywieszanej na budynku w geście solidarności z walczącą Ukrainą. W treści posta znalazł się hasztag „#StopUkrainizacjiPolski”, poseł polecał też pobranie broszury „Stop ukrainizacji Polski” ze strony Konfederacji Korony Polskiej⁴⁷. Wpis ten zdobył ponad 1400 „polubień”. W innym popularnym komentarzu (z 18 lipca) poseł zachęcał do przeczytania programu „Stop ukrainizacji Polski”. Tak go scharakteryzował w swoim wpisie: „Ma on służyć pilnemu zaradzeniu procesowi zmiany struktury etnicznej naszego kraju dzięki podpowiedziom konkretnych rozwiązań prawnych. Istotne jest, aby jak największą liczbę ludzi się o tym dowiedziało”⁴⁸. 26 sierpnia we wpisie na Twitterze Braun wyraził radość z powodu tego, że „#StopUkrainizacjiPolski – [to] najbardziej popularny hasztag w polskich internetach ;-). To dobra wiadomość, że Konfederacja @KoronyPolskiej, trafnie rozpoznając polityczną rzeczywistość, jednocześnie trafia w główny nerw nastrojów społecznych [w Polsce]. #ŻebyPolskaByłaPolska”⁴⁹. Wpis ten został „polubiony” przez ponad 1200 użytkowników.

W sumie na profilach społecznościowych Brauna na temat „ukrainizacji” ukazało się 7861 wzmianek (większość na Twitterze: 7570), w tym 132 (z czego 84 na Twitterze) autorstwa posła. Najwięcej takich wzmianek pojawiło się listopadzie (1799), wrześniu (1751) i październiku (1672). Widoczny był również wzrost liczby takich treści w lipcu (1086). Ogólny zasięg wszystkich treści

⁴⁷ <https://www.facebook.com/329079288577069/posts/605096784308650>

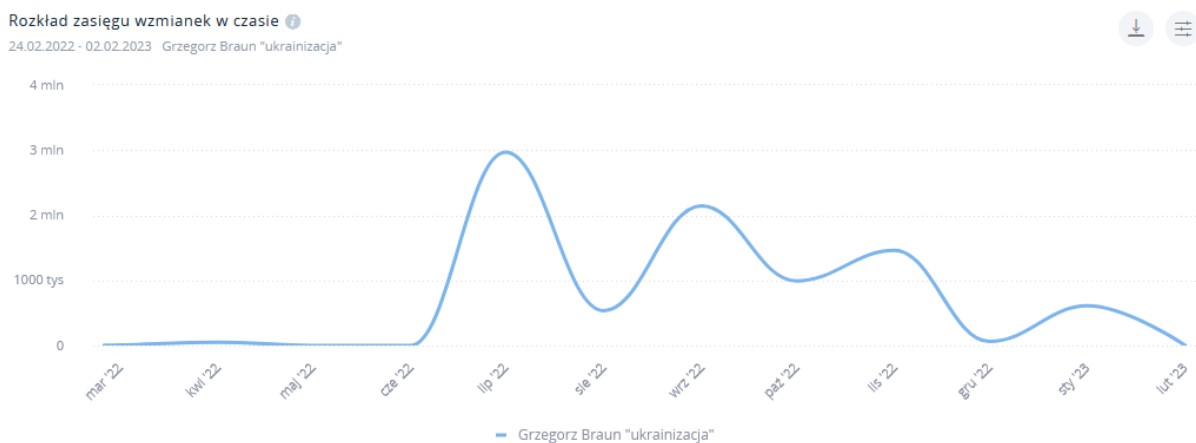
⁴⁸ <https://www.facebook.com/329079288577069/posts/603618324456496>

⁴⁹ <https://twitter.com/GrzegorzBraun/status/1563097876737118209>

to 8 840 575 odsłon (na Facebooku 4 583 012, na Twitterze 4 257 563). Najpopularniejsze okazały się wzmianki z lipca (2 967 778), września (2 146 492) i listopada (1 461 282).



Wykres nr 28: Liczba wzmianek na temat „ukrainizacji” z hasłem „Stop ukrainizacji Polski” w social mediach posła Grzegorza Brauna

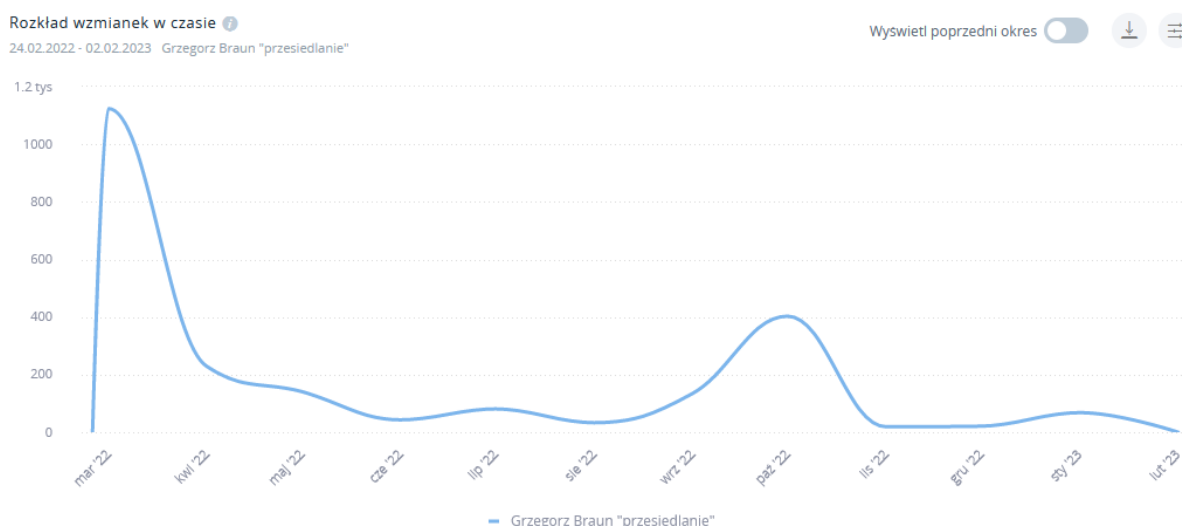


Wykres nr 29: Liczba wzmianek na temat „ukrainizacji” z hasłem „Stop ukrainizacji Polski” z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach posła Grzegorza Brauna

Wśród treści propagowanych przez Grzegorza Brauna wyróżnia się teoria spiskowa o „masowym przesiedlaniu” obywateli Ukrainy w celu doprowadzenia do zawłaszczenia i przemiany Polski w inne państwo. Najpopularniejszy był wpis na Facebooku (z 8 kwietnia) o treści: „To już nie jest pomoc uchodźcom wojennym, to masowe przesiedlenie, które skutkować będzie radykalną transformacją socjologiczną, ekonomiczną i polityczną RP w jakieś całkiem inne państwo...” (był to fragment wystąpienia posła w Sejmie)⁵⁰. Post został „polubiony” przez ponad

⁵⁰ <https://www.facebook.com/grzegorz.michal.braun/videos/673610823876902>

4100 użytkowników, nagranie zostało wyświetlone przez ponad 39 tys. odbiorców. Inny popularny wpis na Facebooku został zamieszczony przez Brauna 22 marca: „Sprzeciwiam się polityce czynienia z Polski strony wojującej i prowadzenia Polaków na wojnę pod pretekstem «misji pokojowej»; sprzeciwiam się polityce transformacji RP poprzez masowe przesiedlenie pod pretekstem «pomocy uchodźcom»”⁵¹. Podobny wpis ukazał się na Facebooku 18 maja: „Rząd PiS z pełną premedytacją wykonuje operację przesiedlenia Ukraińców do Polski. Rozdawnictwo, dodruk pieniądza, podatek inflacyjny – oto specjalność tej władzy! Oni inaczej nie potrafią”⁵². Na profilu Brauna na Twitterze najpopularniejszy wpis (z 7 kwietnia) miał taką samą treść jak ten zamieszczony 8 kwietnia na Facebooku (fragment sejmowego wystąpienia o „masowym przesiedleniu”)⁵³. Podobnie sytuacja wyglądała z postem z 22 marca: ten sam wpis był jednym z najpopularniejszych na profilu Brauna zarówno na Facebooku, jak i na Twitterze ⁵⁴. Popularnością wyróżnił się także twitterowy wpis (z 17 marca) o „trwającej akcji przesiedleńczej”⁵⁵. Łącznie w mediach społecznościowych Grzegorza Brauna ukazało się 2296 wpisów o „przesiedlaniu” uchodźców, z czego większość na Twitterze (1914), poseł Konfederacji był autorem 12 takich wpisów (po 6 na Facebooku i Twitterze). Najwięcej takich treści pojawiło się w marcu (1124). Wszystkie treści wygenerowały 3 590 439 odsłon, najpopularniejsze były te zamieszczone na Facebooku (2 753 590 odsłon). Natomiast w podziale na miesiące największą liczbę odsłon miały treści z kwietnia (1 666 583) i marca (948 315).



Wykres nr 30: Liczba wzmianek na temat „przesiedlania” obywateli Ukrainy w social mediach posła Grzegorza Brauna

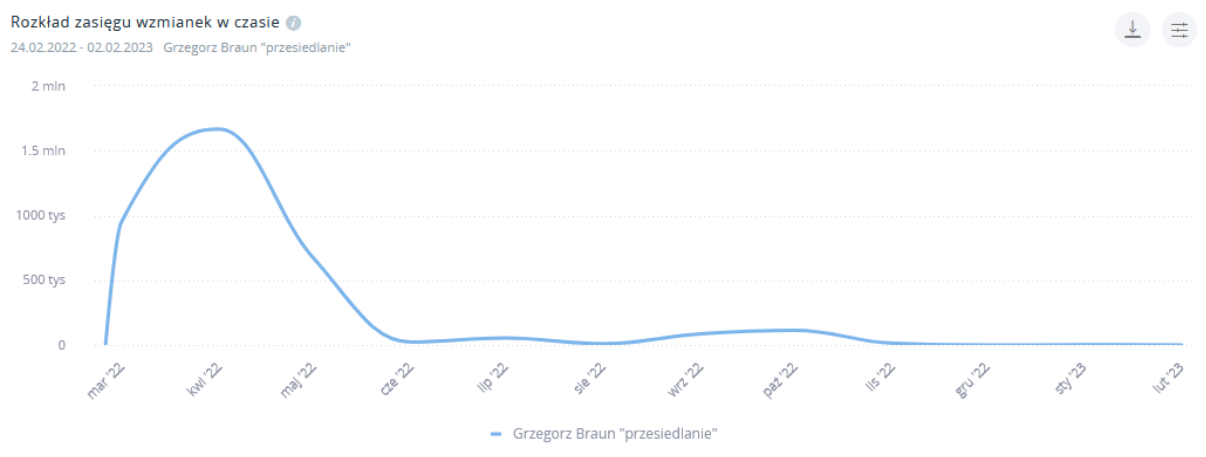
⁵¹ <https://www.facebook.com/329079288577069/posts/524435105708152>

⁵² <https://www.facebook.com/grzegorz.michal.braun/videos/411902580536818>

⁵³ <https://twitter.com/GrzegorzBraun/status/1512154187072692238>

⁵⁴ <https://twitter.com/GrzegorzBraun/status/1506230031370051588>

⁵⁵ <https://twitter.com/GrzegorzBraun/status/1504448379262320646>



Wykres nr 31: Liczba wzmianek na temat „przesiedlania” obywateli Ukrainy z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach posta Grzegorza Brauna

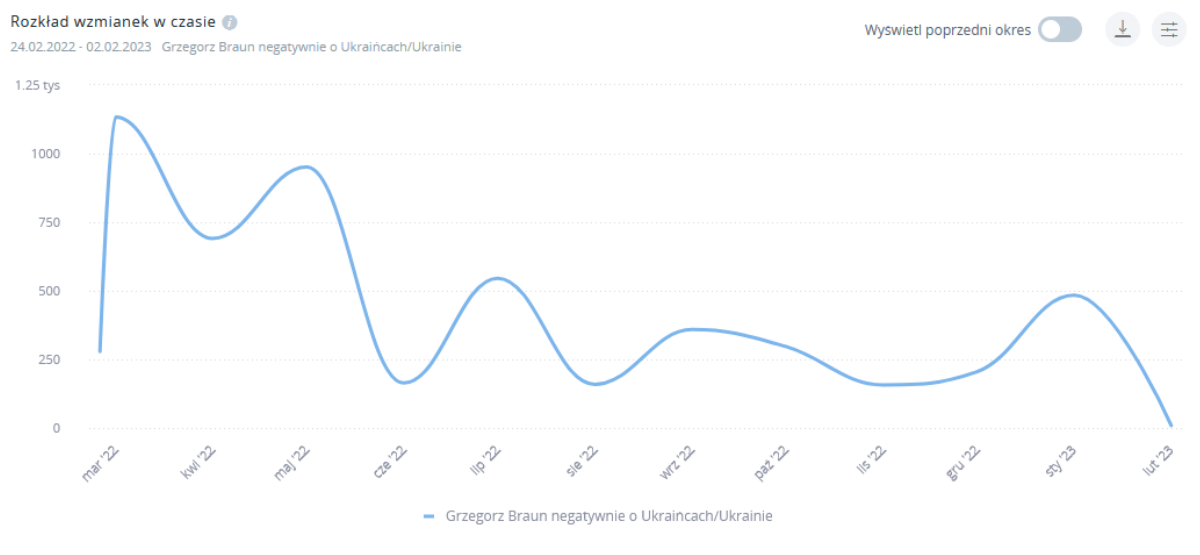
Pośród innych wpisów o wydźwięku antyukraińskim publikowanych na profilach Brauna warto odnotować jeszcze kilka komentarzy wyróżniających się ze względu na zainteresowanie odbiorców. 6 kwietnia na Facebooku ukazało się nagranie z wystąpieniem posła na mównicy sejmowej, a w treści posta znalazł się fragment, w którym Braun żądał usunięcia flagi Ukrainy wywieszanej na znak solidarności z ofiarami wojny: „U wejścia do Sejmu wisi flaga obcego państwa”⁵⁶. 1 marca poseł odniósł się do wydarzeń w Przemyślu, a wpis ten stał się jednym z najpopularniejszych na jego profilu na Facebooku: „Krótka relacja reporterki z Przemyśla po przyjeździe pociągu z Ukrainy ujawnia brutalną prawdę. Przywieziono właśnie mnóstwo osób z krajów trzeciego świata. Kamera próbowała wypatrywać dzieci, ale w tle ciągle ludzie o ciemnym kolorze skóry. Jak pilnujecie granic?? Kiedy parę dni temu sprzeciwiałem się otwieraniu Polski na przestrzał, na uchodźców/nachodźców, wówczas odpowiedzią było potępieńcze wycie trolli, niekończący się festiwal świętych oburzeń i rytualnych potępień – teraz, jak widzę, zaczyna się festiwal wielkich zdziwień...”⁵⁷. W komentarzu tym Braun w obraźliwy sposób wypowiedział się o uchodźcach, nazywając ich „nachodźcami”, a w dodatku jego wypowiedź była zabarwiona rasistowsko (krytyka przyjmowania do Polski uchodźców o ciemnym kolorze skóry). Z kolei na Twitterze najpopularniejszy stał się wpis posła, w którym wyraził on w imieniu Konfederacji sprzeciw wobec „procedowani[a] kolejnej ustawy z serii «Ukrainiec+» - to już nie pomoc uchodźcom, ale organizowany przez rząd @MorawieckiM popyt na migrację na nasz koszt” (27 kwietnia)⁵⁸.

Łącznie na profilach Grzegorza Brauna ukazało się 5434 negatywnych treści na temat Ukrainy i Ukraińców, większość z nich na Twitterze (3895). Poseł zamieścił w sumie 66 takich wpisów, z czego 45 na Facebooku. Najwięcej takich treści ukazało się na jego profilach w marcu (1133) oraz maju (951). Łącznie treści te wygenerowały 11 307 896 odsłon, z czego na Facebooku 9 967 062. Najwyższy zasięg miały treści z marca (3 363 470 odsłon).

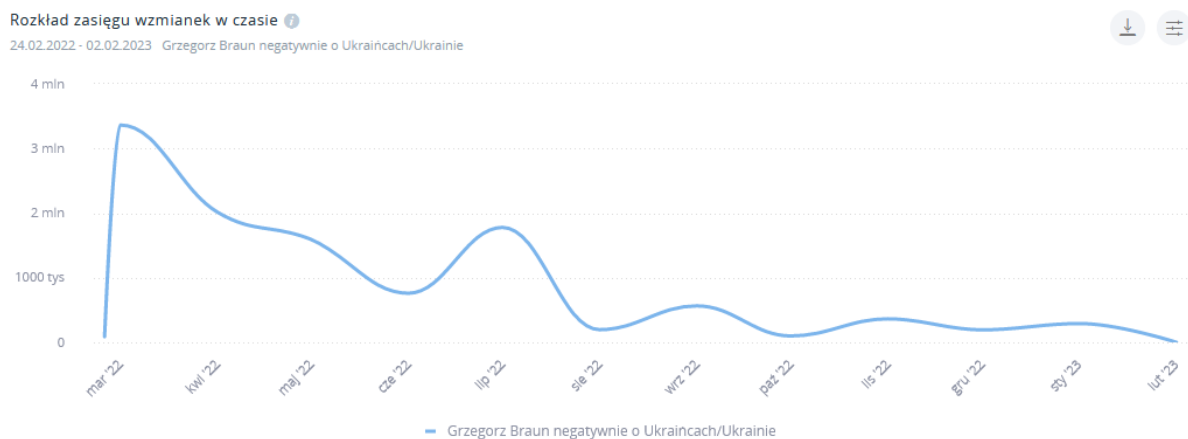
⁵⁶ <https://www.facebook.com/grzegorz.michal.braun/videos/390339752911064>

⁵⁷ <https://www.facebook.com/329079288577069/posts/510584917093171>

⁵⁸ <https://twitter.com/GrzegorzBraun/status/1519264652802371584>



Wykres nr 32: Liczba negatywnych wzmianek na temat Ukraińców/Ukrainy w social mediach posła Grzegorza Brauna



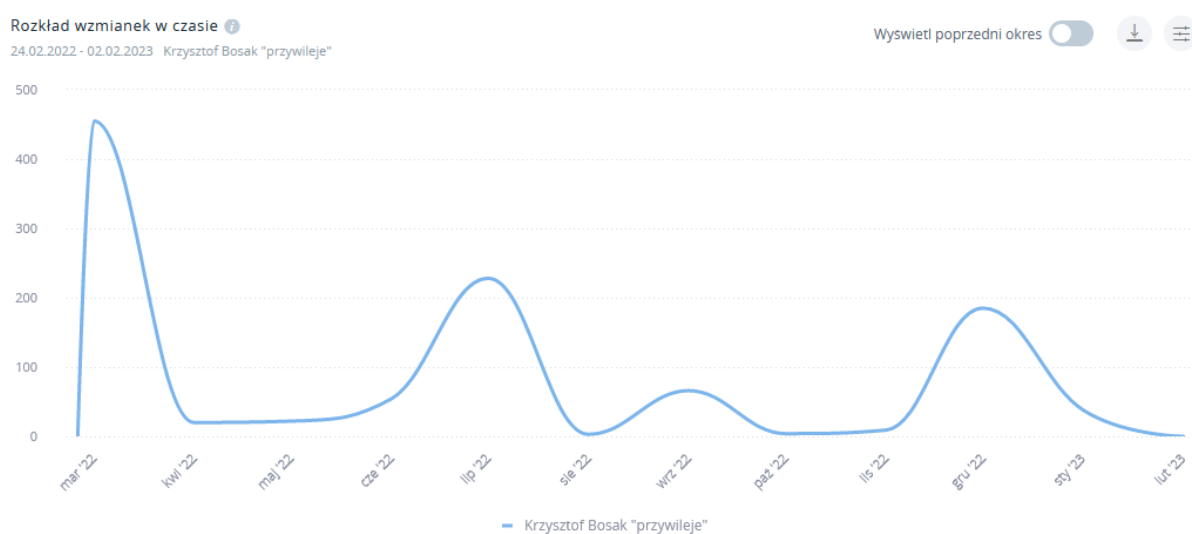
Wykres nr 33: Liczba negatywnych wzmianek na temat Ukraińców/Ukrainy z podziałem na ich estymowany zasięg w social mediach posła Grzegorza Brauna

- **KRZYSZTOF BOSAK**

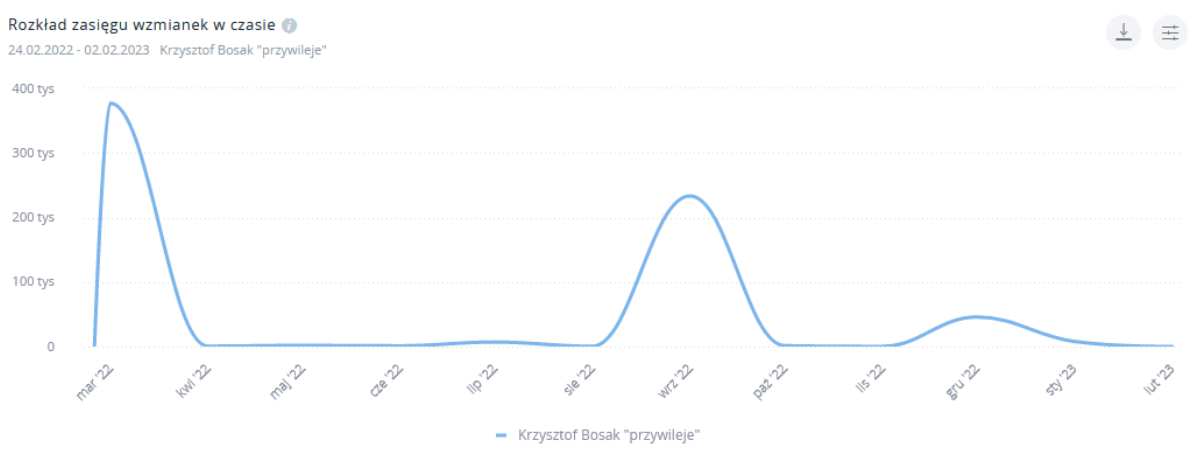
Poseł Krzysztof Bosak, kandydat Konfederacji w wyborach na prezydenta RP w 2020 roku i wiceprezes Ruchu Narodowego, również wielokrotnie wygłaszał twierdzenia zabarwione niechęcią wobec uchodźców z Ukrainy, potępiające przyjmowanie ich do Polski i krytyczne wobec udzielania im pomocy. Brał też udział w manifestacjach ulicznych pod hasłem „Stop ukrajinacji Polski”.

W mediach społecznościowych poseł jest najbardziej aktywny na Twitterze, stąd ten profil zostanie omówiony w niniejszym opracowaniu. Bosak w swoich wpisach często uznawał pomoc oferowaną uchodźcom za „przywileje”, wzbudzając tym samym negatywne nastroje wobec przybyłych Ukraińców. Jego najpopularniejszy wpis ukazał się 17 marca i zawierał zaproszenie na konferencję prasową Konfederacji w Sejmie „ws. uchodźców: «Tak dla pomocy, nie dla przywilejów»”. We wpisie tym Bosak przestrzegał: „Nadgorliwość rządu i niektórych instytucji powoduje poczucie niesprawiedliwości. Nie tylko u Polaków, ale i Ukraińców którzy przybyli

wcześniej. Potrzeba roztropności!”(ponad 1500 „polubień”)⁵⁹. Komentarz w podobnym tonie pojawił się 6 września: „Wniosek: Nie przejmować się tym co mówi główny nurt i robić swoje. Obecnie kluczowe jest odrzucenie polityki całkowicie otwartych granic i zablokowanie rozdawania przywilejów socjalnych i polskiego obywatelstwa jak ulotek. Nasz kraj - nasze zasady, a nie żadna multikulturowość”⁶⁰. O rzekomych przywilejach dla uchodźców Bosak napisał również w odpowiedzi na tweet Witolda Tumanowicza (działacz Konfederacji i Ruchu Narodowego, wiceprezes Stowarzyszenia Marsz Niepodległości): „Oczywiście ci, którzy atakowali @KONFEDERACJA_ gdy alarmowaliśmy że rząd tworzy przywileje dla cudzoziemców ani myślą teraz przyznać się do błędu, przeprosić i zniknąć z życia publicznego⁶¹”. W sumie takich twitterowych wpisów autorstwa Bosaka pojawiło się 13, a ogólnie na jego Twitterze – 1084. Najwięcej wzmianek ukazało się w marcu (455). Ogółem treści te miały 676 479 wyświetleń, a największe zasięgi miały treści z marca (377 128 odsłon).



Wykres nr 34: Liczba wzmianek na temat „przywilejów” dla obywateli Ukrainy na Twitterze posta Krzysztofa Bosaka



Wykres nr 35: Liczba wzmianek na temat „przywilejów” dla obywateli Ukrainy z podziałem na ich estymowany zasięg na Twitterze posta Krzysztofa Bosaka

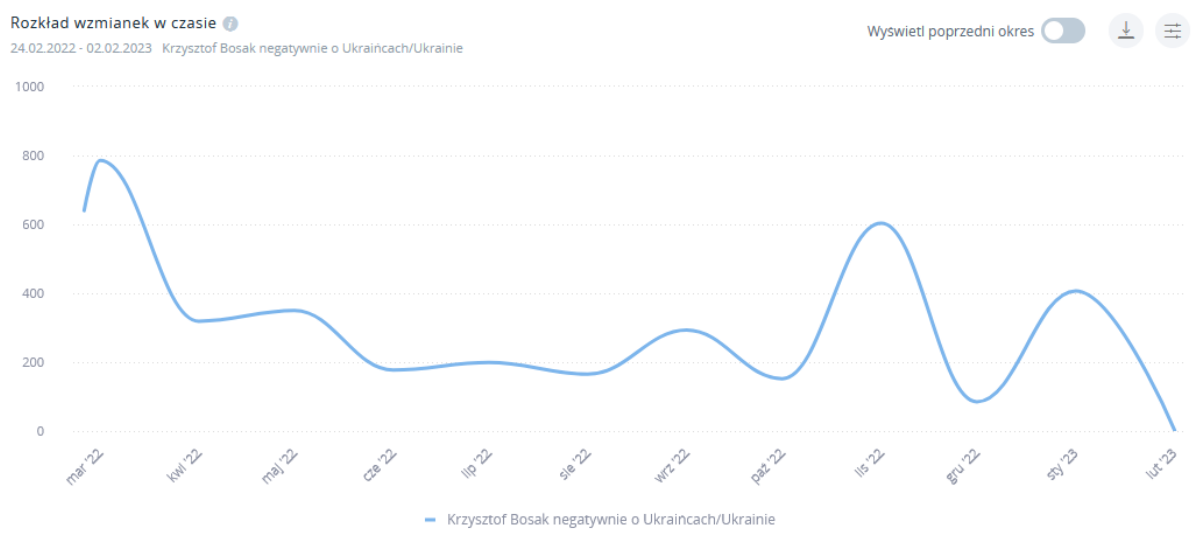
⁵⁹ <https://twitter.com/krzysztofbosak/status/1504387016573730827>

⁶⁰ <https://twitter.com/krzysztofbosak/status/1567086223944024064>

⁶¹ <https://twitter.com/krzysztofbosak/status/1547137840659791872>

W jednym z bardziej popularnych wpisów (z 13 lipca) Krzysztof Bosak polecał swoim odbiorcom artykuł pt. „Polska finansuje 500 plus na Ukrainie. Rząd nie zamierza przeciwdziałać”, który został opublikowany na skrajnie prawicowym portalu kresy.pl. Poseł Konfederacji zacytował fragment tego tekstu oraz udostępnił link do niego: „Przypomnijmy, że pod koniec czerwca radny z Przemyśla Marcin Kowalski alarmował, że to przygraniczne miasto odwiedzają «hordy» Romów z Ukrainy, którzy wykorzystują luki w przepisach o pomocy obywatelom Ukrainy, by pobierać polskie świadczenia socjalne, w tym 500+. Dobry tekst”⁶². Był to zatem kolejny wpis krytycznie odnoszący się do pomocy ukraińskim uchodźcom, promował również treści antyromskie.

Na Twitterze Krzysztofa Bosaka znalazło się w sumie 86 wpisów jego autorstwa związanych z tematem Ukrainy i uchodźców, których wydźwięk można uznać za negatywny. Ogólnie ukazało się 4178 takich treści na jego profilu. Najwięcej pojawiło się w marcu (786), lutym (640) oraz listopadzie (603). Ogólna liczba wyświetleń tych wzmianek wyniosła 5 858 106. Do największej liczby odbiorców dotarły treści z listopada (1 833 239), kwietnia (942 730) i marca (661 591).



Wykres nr 36: Liczba negatywnych wzmianek na temat Ukraińców/Ukrainy na Twitterze posła Krzysztofa Bosaka

⁶² <https://twitter.com/krzysztofbosak/status/1547185216254517248>



Wykres nr 37: Liczba negatywnych wzmianek na temat Ukraińców/Ukrainy z podziałem na ich estymowany zasięg na Twitterze posła Krzysztofa Bosaka

- **JANUSZ KORWIN-MIKKE**

Posłem Konfederacji, którego treści publikowane w mediach społecznościowych (a konkretnie na Twitterze; w listopadzie 2020 roku Facebook usunął jego konto z powodu wielokrotnego złamania regulaminu platformy, było ono obserwowane przez 780 tys. odbiorców) generują najwięcej zasięgów, jest Janusz Korwin-Mikke. To założyciel Kongresu Nowej Prawicy i partii KORWiN (zmieniła nazwę na Nowa Nadzieja), a także były deputowany do Parlamentu Europejskiego i wielokrotny kandydat na urząd prezydenta RP. Współzałożyciel dwutygodnika „Najwyższy Czas!”, w którym od lat ukazują się treści o charakterze antysemickim, ksenofobicznym i homofobicznym.

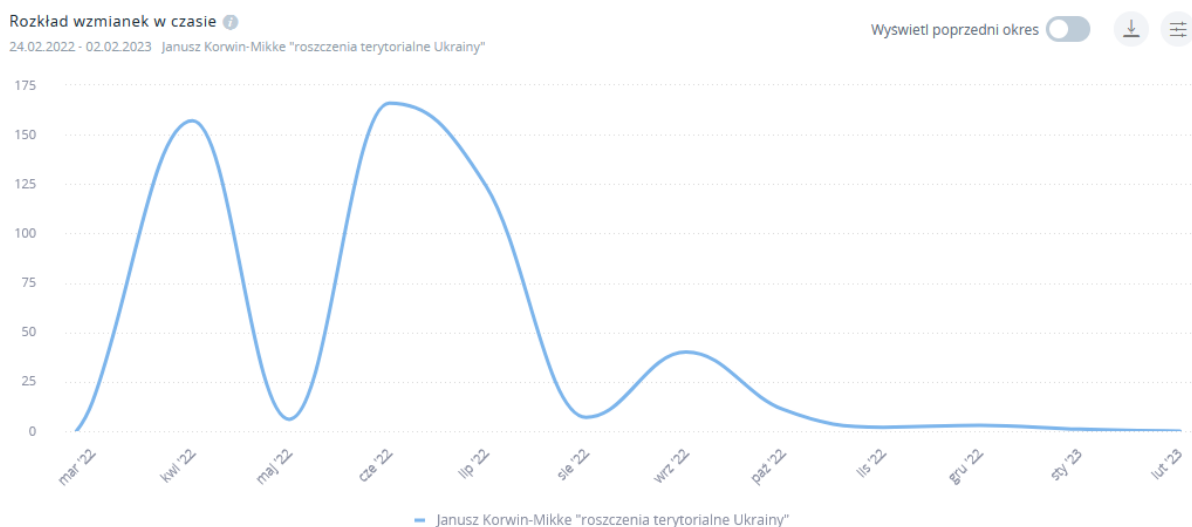
Od początku wybuchu wojny przeciwko Ukrainie Korwin-Mikke w swoich publicznych wypowiedziach podsycił niechęć wobec uchodźców, rozsiewał nienawistne treści, teorie spiskowe i fałszywe informacje, a nawet usprawiedliwiał putinowską inwazję. Na przykład 25 lutego na kanale wRealu24 poseł w rozmowie prowadzonej przez Marcina Rolę oświadczył, że „Rosja ma prawo do bezpiecznych granic” i określił militarną interwencję na Ukrainie jako „zrozumiałą”⁶³. A 29 marca na antenie Radia Poznań (nadawca publiczny) Korwin-Mikke zanegował rosyjskie zbrodnie wojenne w Ukrainie. Oświadczył, że „Mariupol to oczywista ukraińska ustawka, Polacy tego nie widzą” (Mariupol to miasto we wschodniej Ukrainie, obleżone, bombardowane i odcięte przez Rosjan od pomocy humanitarnej). Pochwalał również Putina: „Bronię wartości europejskich i z wielkich przywódców tylko jego ekscelencja Włodzimierz Putin broni wartości europejskich”.

Wpisy Korwin-Mikkego na Twitterze, które cieszyły się największą popularnością, przedstawiały Ukrainę jako państwo zagrażające Polsce, dążące do przejęcia polskich ziem wedle roszczeń terytorialnych, ugruntowanych na narodowej nienawiści wobec Polaków. W tweecie z 9 czerwca poseł napisał: „Polak boi się #Rosji. Polak nienawidzi Rosji. Polak chce, by #Ukraina zniszczyła Rosję. Czyli chce sąsiadować z państwem silniejszym od Rosji, budowanym na nienawiści do #Lachów i Rusów, mającym pretensje do Chełma, Gorlic, Przemyśla, Rzeszowa i Tarnowa. Poczekajmy parę lat...” (wpis uzyskał ponad 1100 „polubień”)⁶⁴. W tweecie z 13 lipca Korwin-Mikke powielał teorię spiskową, wedle której Ukraina miałaby zawsze pokój z Rosją

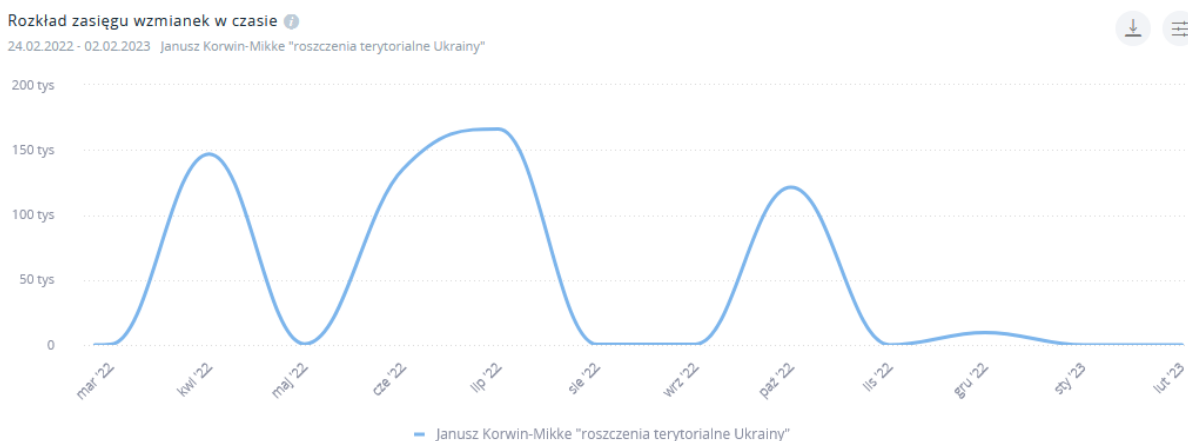
⁶³ https://banbye.com/watch/v_-tPRIRmZNWAL

⁶⁴ <https://twitter.com/JkmMikke/status/1534815113143795714>

oraz zażądać części terytorium Polski: „Ciekawe, jak się będziemy czuli, JEŚLI Ukraina zawrze pokój z Rosją - i, aby powetować sobie stratę Ługańszczyzny, Doniecczyny i Nowej Rosji, poprosi nas grzecznie o zwrot Przemysła, Chełma, Rzeszowa, Gorlic i Tarnowa! Sojusze się często-gęsto odwracają!”⁶⁵. Podobny komentarz zamieścił 26 kwietnia, sugerując, że Ukraina ma większe prawa do Chełma, Przemysłu i Rzeszowa niż do Krymu⁶⁶. Korwin-Mikke opublikował na Twitterze 4 wpisy dotyczące rzekomych roszczeń ze strony Ukrainy. Na jego profilu pojawiło 532 wzmianek na ten temat, najwięcej w kwietniu (157) oraz czerwcu (166). Łącznie treści te miały 581 191 odsłon. Najpopularniejsze były wpisy z lipca (165 977 odsłon), kwietnia (146 889 odsłon) i czerwca (135 352).



Wykres nr 38: Liczba wzmianek na temat „zagrożeń” i „roszczeń” ze strony Ukrainy na Twitterze posła Janusza Korwin-Mikkego

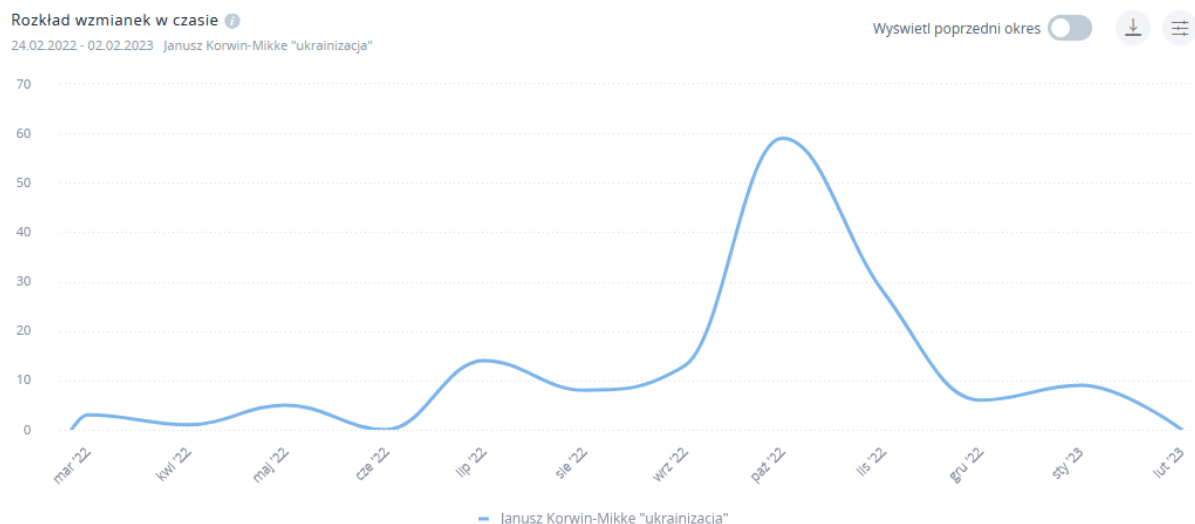


Wykres nr 39: Liczba wzmianek na temat „zagrożeń” i „roszczeń” ze strony Ukrainy z podziałem na ich estymowany zasięg na Twitterze posła Janusza Korwin-Mikkego

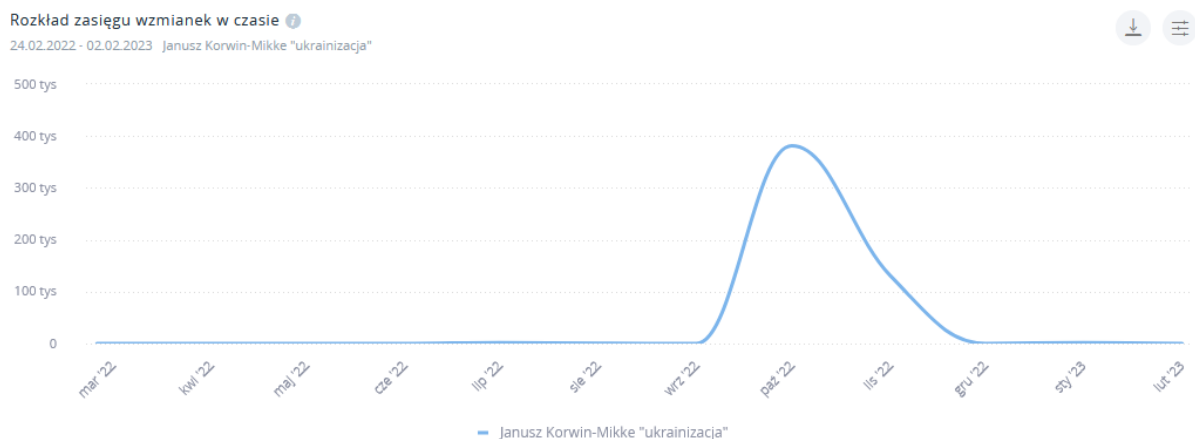
⁶⁵ <https://twitter.com/JkmMikke/status/1547129103601598465>

⁶⁶ <https://twitter.com/JkmMikke/status/1518981328053673985>

Na Twitterze Korwin-Mikke powielał również teorie spiskowe na temat rzekomej „ukrainizacji” Polski, włączając w to też wątki związane z zagrożeniami finansowymi. 26 października napisał: „Zaraz! Ukrainizacja oczywiście zachodzi - a partia kol.Brauna wie, że w d***kracji trzeba trochę przesadzać. Natomiast ukrainizacja naszych pieniędzy jest niedoceniana - przeciętny Polak nie dostrzega, gdzie wycieka nasza forsa; jest też przez zawodowych ukrainofilów rozkradana”⁶⁷. W sumie Janusz Korwin-Mikke opublikował 4 tweety na ten temat. Na jego profilu pojawiło się 146 wzmianek, najwięcej w październiku (59). Łącznie treści te uzyskały 516 617 wyświetleń. Najwyższe zasięgi miały treści z października (381 229).



Wykres nr 40: Liczba wzmianek na temat „ukrainizacji” na Twitterze posta Janusza Korwin-Mikkego



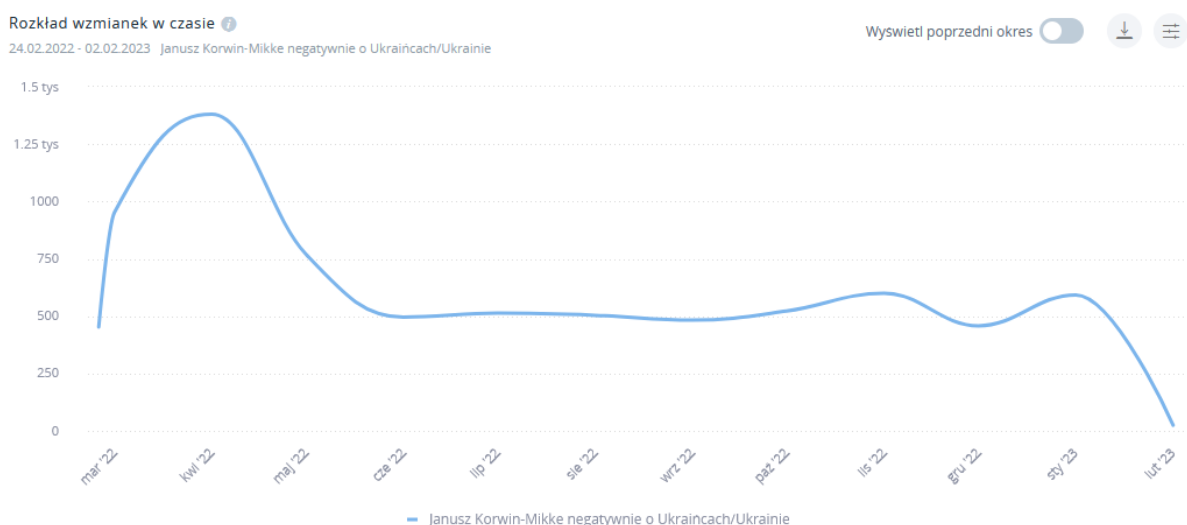
Wykres nr 41: Liczba wzmianek na temat „ukrainizacji” z podziałem na ich estymowany zasięg na Twitterze posta Janusza Korwin-Mikkego

Warto przytoczyć jeszcze dwa popularne wpisy Korwin-Mikkego, w których jasno wyrażał sympatie proputinowskie (życzył sobie, by to Rosja była sojusznikiem Polski, a Ukrainę przedstawiał jako wrogie państwo). 12 grudnia napisał: „Nawet gdyby w Rosji było okropnie i panowało tam ludożerstwo byłbym za dobrymi stosunkami z Rosją, bo boję się rosnącej w potęgę

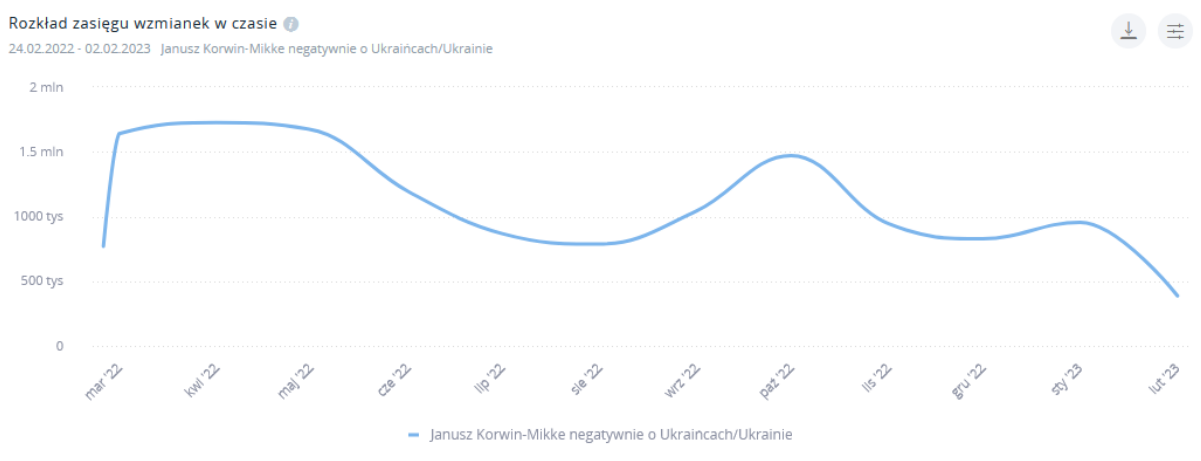
⁶⁷ <https://twitter.com/JkmMikke/status/1585264452517117959>

Ukrainy i chcę za jej plecami mieć sojusznika” (ponad 1600 „polubień”)⁶⁸. Zaś 30 sierpnia oświadczył: „«Wołyń» i #stopukrainizacijpolski to banalne. Ja piszę o przyszłości. Ukraina ma siłę militarną porównywalną z Rosją - ale Rosja nie ma do nas żadnych roszczeń terytorialnych, a Ukraina ma. I ma pretensje historyczne” (ponad 1500 „polubień”)⁶⁹.

Na Twitterze Janusza Korwin-Mikkego ukazało się 7749 tweetów o wydźwięku antyukraińskim. Najwięcej takich tweetów pojawiło się w kwietniu (1380), z zauważalnym wzrostem od lutego. Łącznie treści te wygenerowały aż 14 287 575 odsłon. Najpopularniejsze z nich zostały opublikowane w kwietniu (1 726 584), maju (1 672 162) i marcu (1 640 599).



Wykres nr 42: Liczba negatywnych wzmianek o wydźwięku antyukraińskim na Twitterze posta Janusza Korwin-Mikkego



Wykres nr 43: Liczba negatywnych wzmianek o wydźwięku antyukraińskim z podziałem na ich estymowany zasięg na Twitterze posta Janusza Korwin-Mikkego

⁶⁸ <https://twitter.com/JkmMikke/status/1602331968531824642>

⁶⁹ <https://twitter.com/JkmMikke/status/1564597791900553216>

ZAKOŃCZENIE

Według autorów treści, które ukazały się w ciągu minionego roku na profilach skrajnie prawicowych kanałów/telewizji internetowych: wRealu24, Mediów Narodowych i eMisja.tv, jak również na profilach partii Konfederacja i trzech liderów tego środowiska: Grzegorza Brauna, Krzysztofa Bosaka i Janusza Korwin-Mikkego, w Polsce miałyby właśnie dokonywać się „ukrainizacja” (a w innej wersji „banderyzacja”) i budowa „Ukropolu” (w wersji antysemickiej „Ukropolinu”). Do tego wciąż miałyby odbywać się celowe masowe przesiedlenia Ukraińców, którzy z jednej strony korzystają ze wszelkich przywilejów kosztem polskich obywateli, a z drugiej – kierowani niezmiennie narodowościową nienawiścią – z pewnością dążą do realizacji terytorialnych roszczeń względem Polski. Obraz ten można uzupełnić jeszcze o przedstawianą przez niektórych autorów wizję Polski sprzymierzonej z Rosją, które wspólnie przeciwstawiają się największemu wrogowi – Ukrainie.

Media społecznościowe zbyt rzadko i niekonsekwentnie egzekwują własne regulaminy, które zabraniają propagować nienawiści na tle narodowościowym, językowym czy wyznaniowym. Dzięki działalności Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ”, które od wielu lat dokumentuje przejawy mowy nienawiści w sieci i publikuje raporty na temat tego zjawiska, w ostatnich miesiącach platforma YouTube skasowała dwa największe kanały odpowiedzialne za promowanie tego typu treści: wRealu24 Marcina Roli (miał 534 tys. subskrybentów) oraz Media Narodowe Roberta Bąkiewicza (ponad 250 tys. subskrybentów). W lutym 2023 roku z powodu naruszeń regulaminu został usunięty także kanał Marcina Roli, założyciela wRealu24.

Jak wskazują wyniki badań sondażowych⁷⁰, wśród Polaków spada akceptacja dla obecności uchodźców wojennych z Ukrainy. Obecnie jest ona najniższa od 24 lutego 2022 roku, choć nadal 67 proc. ankietowanych wyraża zgodę na przyjmowanie uchodźców. Niechęć wobec Ukraińców przejawia się również w postaci wyzwisk i fizycznych napaści na ulicach czy środkach lokomocji. Dochodzi też do aktów dyskryminacji w miejscach pracy czy wobec ukraińskich dzieci w szkołach. Zdarzenia takie są dokumentowane w monitoringu ksenofobii „Brunatna Księga” prowadzonym przez Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ”.

Nienawiść tak swobodnie propagowana w internecie, dostępna dla każdego, pozostająca zbyt często bez jakiegokolwiek reakcji ze strony platform czy użytkowników – ma przemożny wpływ na kształtowanie postaw etycznych wobec ludzi, którzy różnią się pod względem pochodzenia, języka czy kultury. Buduje i wzmacnia uprzedzenia, zatruwa relacje międzyludzkie, a nierzadko prowadzi do przemocy.

⁷⁰ <https://forsal.pl/swiat/ukraina/artykuly/8662406,akceptacja-polakow-uchodzczy-ukraina.html>

REKOMENDACJE

Każdy użytkownik sieci może zgłosić treści, które mają charakter mowy nienawiści. Według Agencji Praw Podstawowych (FRA), mowa nienawiści odnosi się do podburzania i zachęcania do nienawiści, dyskryminacji lub wrogości wobec jakiejkolwiek osoby, wynikających z uprzedzeń wobec tej osoby z powodu jakiejś cechy charakterystycznej, na przykład orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej⁷¹.

Wybrane sposoby reagowania na mowę nienawiści w sieci:

- platformy społecznościowe udostępniają pewne narzędzia, za pomocą których można zgłaszać materiały propagujące nienawiść, jednak ich regulamin i reagowanie na takie zgłoszenia pozostawiają wiele do życzenia. Tym niemniej warto spróbować i zwrócić się do administratorów o usunięcie wskazanych treści:

- zgłaszanie treści naruszających zasady na Facebooku:
<https://www.facebook.com/help/1380418588640631>
- zgłaszanie treści naruszających zasady na Twitterze:
<https://help.twitter.com/pl/rules-and-policies/twitter-report-violation>
- zgłaszanie materiałów video i komentarzy na YouTube:
<https://support.google.com/youtube/answer/2802027?hl=pl>
- zgłaszanie naruszeń na Instagramie:
<https://www.facebook.com/help/instagram/192435014247952>
- zgłaszanie treści na TikToku:
<https://support.tiktok.com/en/safety-hc/report-a-problem>

- o nienawistnych treściach na stronach internetowych można powiadomić również serwis <https://dyzurnet.pl>,

- pomocne informacje znajdują się także na stronie CSIRT:
<https://csirt.gov.pl/cer/zglaszanie-incydentu/16.Zglaszanie-incydentu.html>.

Informacje o treściach propagujących nienawiść można przekazać również Stowarzyszeniu „NIGDY WIĘCEJ”, które jako pierwsza organizacja pozarządowa w Polsce zainicjowało kampanię przeciwko mowie nienawiści w internecie „R@cism-Delete”, uczestniczy też w projektach Get The Trolls Out i Safenet. Jest członkiem międzynarodowych sieci International Network Against Cyber Hate (INACH) oraz Global Alliance Against Digital Hate and Extremism (GADHE). Adres mailowy Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ” to: redakcja@nigdywiecej.org.

⁷¹ <https://www.mowanienawisci.info/wp-content/uploads/2014/04/1226-Factsheet-homophobia-hate-speech-crime-PL.pdf>